

Pyhäjärvi

Maanantai 20. syyskuuta 2010

Pyhäjärveläisyyden vaali - Karjalan puolustaja

N:o 9 55. vuosikerta

Karjalan kutsua kuultiin tänäkin kesänä

Meillä oli vajaat 40 matkalaista lähdössä Karjalan maisemia katsomaan. Matkalaiset olivat kotoisin Laviasta, Kankaanpäästä, Sastamalan Suodenniemeltä ja Mouhijärveltä, Viialasta, Hyvinkäältä ja Lohjalta. Kuljettajana oli **Hannu Putus**, kun kiersimme Karjalassa 31.7-5.8.2010.

Täältä Länsi-Suomesta lähtiessämme emme oikein käsittäneet myrskytuhojen määrää, kunnes näimme Asta-myrskyn tuhot Karjalan Kannaksella. Juuri Musakan lomaranta lähi-seutuineen oli kärsinyt merkittävästi tuhoa. Pääsimme viettämään yön Musakalla ja aggregaatin voimalla saimme ruokaa. Muut toiminnot luonnollisesti eivät sujuneet sähkönpuutteessa. Sähkölangat roikkuivat miten sattuivat ja pylväitä oli poikki pitkin tienvarsia. Milloinkahan siellä sähkö kulkee langoissa?

Pyhäjärven kotiseutukierroksen jälkeen ajoimme Käkisalmen ja Sortavalan sekä Aunuksen läpi Petroskoihin ja sielläkin teimme opastetun kierroksen. Sitten alkoikin meille useimmille oudot seudut, nimittäin lähdimme kohti Vienen Kemiä. Kontupojassa pysähdyttiin ensin haistelemaan paperinteon

hajuja. Siellä on paperitehdas ja muutakin teollisuustuotantoa.

Kiwatsun putoukset olivat ihan kaunis nähtävyys, putous on tasankoalueiden toiseksi suurin: 10,7 m korkea ja 6 m leveä. Poventsassa oli seuraava pysähdyspaikka. Poventsassa on surullisen maineen Stalinin kanavan sulku, jonka historian mukaan neuvostoliittolaiset avasivat, kun suomalaiset olivat siellä miehittämässä 1941. Vesi peitti koko kaupungin, Stalinin kanava yhdistää Vienen meren vesireittiin aina Itämerelle saakka.

Viereisessä Karhumäen kaupungissa kävimme katsomassa Karhumäen aseman, joka olikin hienosti kunnostettu rakennus. Asema on yhä käytössä, ohikulkee pitkiä tavarajunia. Muurmannin tie on aika kauhea, se kulkee niin paljon soiden läpi ja heitot tiessä ovat ihan mahdottomia. Mutta pääsimme kuitenkin Belomorskin (ent. Sorokka) kaupunkiin yöksi. Belomorsk on satama-kaupunki, siitä alkaa Stalinin kanava ja sen läpi kulkee Muurmannin rautatie.

Seuraavan aamuna lähdimme matkamme pääkohteeseen, Solovetskin saarelle ja luostariin. 3-4 tun-

nin merimatkan jälkeen pääsimme saarelle, jossa luostarin lisäksi on myös paikallista asutusta ja yli 500 järveä. Munkit ovat kanavoineet järviä toisiinsa. Näimme oppaan johdolla historiallisia rakennuksia, mm. suuren ruokasalin, paljon pieniä rukoushuoneita täynnä lehtikultaa ja ikoneita.

Luostari on ympäröity paikoin 6 metrin levyisellä vierinkivistä tehdyllä muurilla, jossa on 8 tornia ja tehty 1500-luvulla. Opas esitteli tapahtumia vuosisata kerrallaan ja välillä meni hyvin, välillä sodittiin. 1923-39 olivat luostarin traagilliset vuodet, kun Venäjän aateliset, kirjailijat, taiteilijat ja toisinajattelevat kidutettiin saarella kuoliaiksi. Sen jälkeen 1960-70 alettiin luostaria kunnostaa ja 1990 Solovetskin kulttuuri ja historiallinen kokonaisuus liitettiin Unescon Maailmanperintöluetteloon. Mielenkiintoinen paikka, vaikkei siellä tässä ajassa ehtinyt kaikkea nähdäkään.

Ennen kotimatkaa lähtöä kävimme vielä Vienen Kemissä ja näimme 1700-luvulla tehdyn puukirkon, sekin oli korjaustelineissa. Se olikin pohjoisin kohde missä kävimme. Tulimme

Karhumäen asemarakennus on maalattu vihreäksi.

kartalla alaspäin ja käännyimme länteen kosti Kostamusta.

Sille välille jäi Rukajärvi, jossa oli kauniita maisemia. Rukajärvi on pieni kylä n. tuhat asukasta ja niistä 11 perhettä on karjalaista. Tiiksi ja Lietmajärvi ohitettiin ja saavuimme Kostamukseen, jossa jo näytti ihan suomalaiselta menolta. Siellä oli mukava hotelli Fregat, joka sekin oli suomalaisten tekemä.

Tullista selvittiin läpi, vaikka oikein koina tuli meidän tutkimaan. Vielä poikesimme Suomen puolella Raatteen tiellä ja Talvisodan monumentti oli aika vaikuttava. Lopun päivää

Solovetskin luostarirakennuksia.

matkasimme tuttuja maisemia katsellen kohti kotia. Matka sujui yleensä ottaen hyvin, ajomatkat olivat pitkiä, niin että istumalihakset olivat aika kovilla. Oloa kevennettiin välillä laula-

malla ja hauskoilla jutuilla. Kiitos kaikille mukanaolijoille.

KAJJA PITKÄNEN

Lisää matkakertomuksia, sivut 8-12

Säestyksestä ja yksinlaulusta Pärssisten kokouksessa vastasi Pekka Laulajainen. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Forssaan kokoontuneet Pärssisen sukuseuralaiset ryhmäkuvassa. Kuva: Timo Pohjola.

Suvi kokosi suvut yhteen

Kesä on ollut myös monien suvukokousten ja -tapaamisten aikaa. Sukututkimuksia on tehty, ja omien juurien tutkiminen kiinnostaa monia sukupolvja.

Yhteydenpidostaan tässä numerossa kertovat Pärssiset, Lappalaiset ja Karilainen-Kurosen suku.

Sivut 2,3 ja 8.

20. syyskuuta 2010

Tapahtumia ja tietoa tarjolla

Kuluneena vuonna Karjalan liitto on viettänyt 70 -vuotisjuhlavuottaan omin juhlavuoden tapahtumin, joita eri suuruisina ja pituisina vuoden 2010 aikana on toteutunut ja vielä toteutuu yhteensä lähelle sata.

Pitäjäjuhlia Karjalan Liiton sivuston mukaan on pääosin kesäkaudella järjestetty yli kaksikymmentä, Pyhäjärvi-juhlamme mukaan lukien.

Juhlavuoteen on sisällytetty luontevasti ja moni-ilmeisesti myös median välittämänä tietoa karjalaisuudesta ja Karjalan kansan historiasta menneestä nykypäivää, hyvin henkilökohtaisina, tarkkoina muisteluina, mutta myös raikkaina nykypolven näkemyksinä ja näkökulmina muun muassa radion kautta.

Kun mukaan lasketaan vielä paikallisten seurojen paikkakunnallaan järjestämä toiminta ja Karjalan Liiton sivustoilla mainitut runsaat kymmenen sukuseurakokoukset, voidaan kai vilpittömästi todeta karjalaisen kansan juhliseen olan takaa.

Eikä juhlavuoden syyskään tee poikkeusta. Tulossa on paljon mielenkiintoista tietoa ja tapahtumia Karjalan varhais historian, karjalaisen elämänkaaren, ruokakulttuurin, käsityön, taiteen ja tietenkin laulun alueilta.

Kesän Pyhäjärvi-juhlien sukututkijoiden tapaaminen herätti monessa mielessä uusia ajatuksia. Sukututkimuksen harrastuksen ohella näkökulman laajentaminen kunkin tutkittavan ajanjakson aikahistorialliseen todellisuuteen niin yhteiskunnallisesti, poliittisesti kuin kulttuurisestikin on varsin mielenkiintoinen ja syventävä lähtökohta nimien ja numeroiden täydentäjänä. Sukukirjojen mainitsemat esivanhemmat saavat ajatuksissa uuden ulottuvuuden, myös ymmärrys menneen elämäntavan voimasta nykypäivän ajattelun muokkaajana yli sukupolvien voi olla aivan uudenlainen.

Entisaikojen hyvien kesien kaltainen kesä on kääntynyt syksyksi. Valon, lämmön ja maan antimien hoitamina olemme hyvin varustetut tulevaan syksyyn ja talveen. Syksyhän on meille useimmille taas kesän tauon jälkeen aktiivisen toiminnan ja mitä erilaisimpien harrastusten jatkamisen aikaa. Tai toteuttaa aivan uutta.

Jospa tänä syksynä riittäisi aikaa toteuttaa se pitkäaikainen haave, että voisimme yhdessä lähisukulaisten kanssa, eri sukupolvina, istahtaa vaikka piirakoiden ja karjalanpaistin ääreen ja käydä muistelemaan, ja me nuorempi polvi utelemaan ja kuuntelemaan sitä lähihistoriaa, mitä elossa olevat Karjalasta lähteneet vielä meille voivat kertoa henkilökohtaisina kokemuksina, aikajanaan ja lukuihin kutoen. Voin jo mielessäni kuulla tutuksi käyneet tokaisut "Tästä asjast sie et tiijä mittää, annaha ku mie kerron mite se asja ol...". Ja juttu alkaa.

MARJA HÄRMÄ
Pyhäjärvi-Säätiön
hallituksen jäsen

Antero Pärssinen jatkaa sukuseuran johdossa

Kun kuutisenkymmentä karjalaista kokoontuu, loppukesän raukean unelias tunnelma Hämeen Härkätien varrella sijaitsevassa hotellissa rikkoutuu vilkkaaseen puheensorinaan. Kauas suvun lähtösijoilta, Karjalan kannakselta, kantahämäläiseen Forssan kaupunkiin kokoontuneet, v. 2008 perustetun Pärssisen Sukuseuran jäsenet ystävineen pitivät nyt toisen sääntömääräisen vuosikokouksensa.

Virallisen kokouksen lisäksi päivän ohjelmassa **Timo Pohjola** esitteli Pärssisten sukupuuta Muolaasta **Petar Persinistä** alkaen Kannaksella Pyhäjärvelle, Käkisalmeen, Räisälään, Sakkolaan, ja Viipuriin ja nyttemmin eri puolille Suomea levittäytyneistä sukuhaaroista. Jo viime vuosisadan alkupuolella Pärssisiä muutti myös Amerikan mantereelle. Tänä päivänä Pärssisen sukuisia toimii ja asustaa kansainvälistymisen myötä eri puolilla maailmaa. Useiden valmiina olevien sukututkimusten yhdistämien on Pohjolan ykköstoiveena.

Merkittävälle paikalle yhteiskunnassa ja liike-elämässä edenneitä Pärssisiä on kymmenittäin. Katsauksen näihin merkkihenkilöihin ja julkiksiin oli koonnut **Kaarina Pärssinen**. Riemastusta salissa herätti se, että melkein jokaisen nimen kohdalla löytyi salista joku, jonka sukuhaaraan tai läheisiin merkkihenkilö kuului. Viime vuosisadan alkuvuosikymmenten tunnetuin Pärssinen oli Suomen ensimmäisen eduskunnan jäsen **Hilja Pärssinen** (1876-1935) Halsualla syntynyt, **Jaakko Pärssisen** kanssa avioitunut Hilja o.s. **Lindgren** toimi ennen eduskuntakauttaan mm. opettajana Viipurissa, sanomalehden toimittajana ja kirjailijana. Hiljan aviomies Jaakko oli sukuseuran hallituksessa toimivan **Heikki Pärssisen** isoisän veli.

Kysyttäessä, kuka on tänä päivänä elävistä Pärssisistä tunnetuin, vastaajalle läheiset elämänalueet vaikuttavat siihen, kenen nimi nousee esiin. Urheiluelämää seuraavat pitävät jääkiekkoilija **Timo Pärssistä** merkittävimpana. Humanistit taas nostavat Inkakutkija, professori ja Suomen Madridin instituutin johtaja **Martti Pärssisen** löytyy yksi kansanedustaja. Hän on **Raimo Pärssinen**, Ruotsin valtiopäivillä jo vuodesta 1998 toiminut sosiaalidemokraattien ryhmän jäsen, joka 19.9. pidettävässä Ruotsin valtiopäivävaaleissa tavoittelee paikkansa uusimista. Kaikkien näiden kolmen juuret löytyvät Pyhäjärveltä, Kah-

Eturivissä Pertti Pärssinen Ypäjältä, hallituksen uusi jäsen Taisto Helle Vääksystä ja Anja Pärssinen Helsingistä seurasivat tarkkaavaisina tapahtumia. Kuva: Seija Pärssinen.

Anttilanmäkeläisiä Aatam-Mattilaisii Pärssisiä, juuret Kahvenitsassa Anttilanmäellä: Eila P (Arvo Eila), Pertti P (Maurin poika), Sinikka Kononen (Aati-Erkin tytär), Arvo Pärssinen (Arvo-Matti), Kaarina P (Aati-Kaarina), Maritta Kemppe (Aati-Erkin tytär), Pauli P (Viljon poika ja Orjon serkku), Orjo P (Tammela-Taunon poika), Kalervo Ahvonen (Rauha P:n poika, Orjon ja Paulin serkku). Kuva: Kaarina Pärssinen.

venitsan kylältä.

Antero Pärssinen kertoi vahoista kartoista ja selvityksistään, joissa hän jäljitti 1700-luvun veroluetteloiden kautta sen aikaisten Pärssisten elämää. Hän on kirjoittamassa aiheesta lähiaikoina myös tähän lehteen.

Kahden vuoden välein kokoontuva sukuseura oli yksimielinen valitessaan entiset edustajat seuran hallitukseen. Puheenjohtajana jatkaa Antero Pärssinen Hollolasta, varapuheenjohtajana **Tuomo Pärssinen** Heinolasta, sihteerirahastonhoitajana Timo Pohjola Salosta. Kokonaan uutena hallituksessa aloittaa Viipurin mlk:n Pärssisten edustajana valittu **Taisto Helle Vääksystä**. Hän edustaa **Nikodemus Pärssisen** jälkeläisiä, jotka ovat jo pitkään kokoontuneet keskenään pitämään sukutapaamisia.

Toimintasuunnitelmassa on jäsenmäärän tuntuva kasvattaminen, johon tähdätään mm. omien kotisivujen avaamisella. Matkat Karjalaan eri puolille Pärssisten sukuhaarojen asuin-sijoja jatkuvat. Suomessa kokoonnutaan ainakin keran vuodessa, joka toinen vuosi viralliseen kokoukseen. Sukututkimusta jatketaan ja tavoitteena on toimia niin, että lähivuosina julkaistavaksi aiottuun Pärssisten sukukirjaan saa-

Sukuseuran pj Antero Pärssinen, kokouksessa puhetta johtanut Veli-Matti Pärssinen ja seuran sihteeri Timo Pohjola. Kuva: Kaarina Pärssinen.

Veljekset Kari Pärssinen (vas.) Imatralta ja kuvassa keskellä näkyvä Ilmo Pärssinen Kärkölästä olivat mukana isänsä Arvi Pärssisen sukua tutkineina. Kuva: Kaarina Pärssinen.

daan kootuksi kattava aineisto. Sukuseuraan kuului Forssan kokouksen alla noin 100 jäsentä.

KAARINA
PÄRSSINEN

Heinolan suunnalta kokouksessa olivat mm. Aimo Pärssinen, seuran vpj Tuomo Pärssinen ja hallituksen jäsen Marja Huovila.

Anneli Kantanen ja äitinsä Lilja Pärssinen Heinolasta ovat suvun käkisalmelaista haaraa. Kuvat: Seija Pärssinen.

Mikko ja Maria Lappalaisen suku koolla

Elokuun kauniina lauantaina 14.8. kokoontui Sastamalan Karkkuun **Mikko** ja **Maria Lappalaisen** jälkikasvu. Kahden päivän aikana riitti monenlaista toimintaa.

Ensimmäistä kertaa oli tiin serkkujoukolla koolla ja kaikkien yhteinen ilonaihe oli se, että kaikki kaksitoista serkkua oli päässyt mukaan ja puolisoiden kanssa väkeä olikin paikalla kaksikymmentä henkilöä. Käytiin Karkun vanhalla hautausmaalla, jonne **Mikko** ja **Maria** sekä **Eelis** ja **Siiri Lappalainen** on haudattu. ja luonnollisesti muisteltiin edesmenneiden esivanhempien elämäntyötä.

Mikko Lappalainen monessa mukana

Mikko Lappalainen oli syntynyt Vpl. Pyhäjärven Pöhlön kylässä 24.6.1877 ja hänen vaimonsa **Maria Lappalainen o.s. Pärssinen** oli syntynyt myös Pyhäjärvellä 22.6.1881.

Mikko harjoitteli Käki-salmessa kaupassa kuuden vuoden ajan. Tämän jälkeen hän muutti Alakylään, jossa toimi kahdessa eri liikkeessä apulaisena lähes kymmenen vuotta, kunnes v. 1907 perusti oman liikkeen Alakylään ja maanviljelyn ohella toimi kauppiana lähes kolmekymmentä vuotta aina vuoteen 1934 saakka. Tämän jälkeen hän antautui maanviljelijän ammattiin ja sen ohessa antautui entistä enemmän hoitamaan kunnan, seurakunnan ja valtion luottamustoimia.

Kunnalliset luottamustoimet olivat alkaneet jo v. 1916 jolloin hänet oli valittu kunnallislautakunnan esimieheksi, jossa tehtäväsä hän toimi vv. 1916-1921, viimeiset kolme vuotta puheenjohtajana. Kunnan rahastonhoitajana hän toimi vv. 1919-1925. Kunnanvaltuustoon Mikko Lappalainen kuului vv. 1919-1930, tästä osan aikaa valtuuston puheenjohtajana. Hän oli innolla perustamassa Alakylän koulua kuuluen sen johtokuntaan vv. 1908-1944 eli peräti 36 vuoden ajan. Monet kymmenet olivat ne lautakunnat ja toimet joita hän niin kunnan, seurakunnan kuin valtionkin luottamustehtävissä vuosikymmenien mittaan hoiti.

Pyhäjärven kunnan luottamustoimikausi päättyi hänen osaltaan kunnan hoitokunnan jäsenenä, kun kunta lopetettiin 1948. Pyhäjärven historiassa todetaan kunnallismiesten esitelyn yhteydessä Mikko Lappalaisesta "lieneekö Pyhäjärven kunnallismiehistä kukaan uskollisemmin ja pitempää aikaa kuin hän". Kun katselee pyhäjärven kunnan eri lautakuntien toimintaa käsitteleviä valokuvia, esiintyy niissä hyvin usein keskeisenä hahmona juuri Mikko Lappalainen.

Mikko Lappalainen.

Uuden kotinsa Mikko ja Maria Lappalainen rakensivat v. 1946 Karkun Heinöisiin. Peltoa tilalla oli reilut 12 ha ja metsää 25 ha. Tilan kaikki rakennukset tuolle Siirilän tilalle rakennettiin Lappalaisten toimesta. Viime sodan jälkeen perheyhteisö hajosi, sillä uutta tilaa asuivat vain Mikko ja Maria Lappalaisen ohella lapsista Eelis, Siiri-vaimonsa ja neljän lapsensa kanssa. Sukupolvenvaihdos tapahtui v. 1948. Mikko Lappalainen kuoli 8.6.1956 ja vaimonsa **Maria** 23.1.1972. Aikanaan tilan pellot siirtyivät vieraan omistukseen, mutta metsä jäi **Kalevin** omistukseen ja talouskeskusta tontteineen hallitsee **Liisa**-tytär, joka Helsingistä muutti eläkkeel-

le jäätyään kotitalalle.

Seuraavan sukupolven vaiheita

Mikko ja Maria Lappalaisen perheeseen syntyi neljä lasta: Poika **Väinö** (1908-1979, puoliso **Martta o.s. Hämäläinen** (1913-1998), tytär **Anni** (1917-1982), puoliso **Kauko Orasvuo** (1913-2001), poika Eelis (1914-1972), puoliso oli Siiri o.s. Pärssinen (1916-1972) ja poika **Erkki** (1921-1962), puoliso **Irma o.s. Ranta** (1926-2010).

Lapsista Väinö jatkoi isän kaupan pitoa ja muutti sodan jälkeen Imatran seudulle, jossa harjoitti sahaus-toimintaa. Sinne seudulle asettui myös perheen ainoa poika **Ahti**.

Perheen tytär **Anni** työskenteli jatkosodan aikana Salpalinjan konttorissa ja tänä aikana hän tapasi myös tulevan miehensä kapteeni **Kauko Orasvuon**, joka toimi sodan jälkeen Kotkan rannikkopatteriston huoltopäällikkönä Kymminlinnassa. Perhe asui Haminassa ja **Anni** huolehti kotiäitinä perheen hyvinvoinnista. Lapsia perheeseen syntyi neljä ja **Raija, Liisa, Ilkka** ovat eläkkeelle jäätyään sijoittuneet Haminan seudul-

le. **Helena** on vielä työelämässä mukana asuen Lappeenrannassa.

Kuten edellä jo on todettu Eelis ja Siiri Lappalaisen jatkoivat kotitalon pitoa. Eelis jatkoi isänsä kunnallismiesuraa. Ura alkoi v. 1952 ensin taksoituslautakunnassa jatkuen sitten mm. kunnanhallituksessa varajäsenenä vv. 1955-1958, sosiaalilautakunnassa vv. 1961-1964. Varsin merkittäväksi muodostui vv. 1962-1968 toiminta silloisen Karkun kunnanvaltuustossa, jossa hän toimi useita vuosia puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Lapsia perheeseen syntyi neljä ja kaikki he olivat mukana myös serkkujen tapaamisissa. Kalevi on tehnyt elämäntyönsä Vammalan varikon varastonhoitajana asuen edelleen Sastamalasella. Tytär **Eila** avioitui naapurin tilan Ollilan pojan kanssa tehden elämäntyönsä maatilan emäntä ja viettää nyt eläkepäiviään Sastamalassa. **Mirja** muutti 1960-luvulla Keski-Norjaan avioituen siellä ja tehden elämäntyönsä opettajan tehtävissä. Norjaan muutti myös **Mauri**-poika tehden insinööriä monenlaisia tehtäviä. Lapsista **Liisa** asuu nykyään entistä kotitaloa Sastamalassa. Hän toimi pitkään Helsingissä liikkeenharjoittajana.

Mikon ja Marian lapsista **Erkki** sijoittui sodan jälkeen myös Karkkuun pitäen sekatarvakauppaa monia vuosia. Erkki oli innokas karjalaisuuden puolestapuhuja ja hän oli puuhamiehenä mm. silloin, kun Karkkuun kirkkomaalle hankittiin Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkkiä. Perheeseen syntyi kaksi tyttöä, joista **Kaisa** asuu Espoossa ja **Marjukka** Sastamalan Kiikassa.

Ensiksi kokoonnuttiin kello 13.00 Sastamalan vanhalle kirkolle jossa hiljennettiin Mikon ja Marian ja Eelikin ja Siirin yhteisen hautakunnan äärelle ja laskettiin kukat. Tämän jälkeen Mirja-serkku lausui Ilmari Pimiän runon "Karjala kaunis" jonka jälkeen Eilan miniä **Taru Ollila** lauloi "Jo karjalan kunnaila lehtii puu". Tämän jälkeen kokoonnuttiin läheiseen Aittakahvilaan, jossa nautittiin Eila Ollilan valmistamat karjalanpiirakat.

Sitten siirryttiin entiseen evakkokotiin, jossa iltapäivää vietettiin muistellen isovanhempien elämäntyötä. Hauskan kilpailun merkeissä tunnistettiin valokuvia ja käytiin läpi karjalaisia sanontoja ja sananparsia. Iltaa vietettiin Eilan savusaunan lämmöissä läheisen Rautaveden rannassa. Seuraavana aamuna kokoonnuttiin vielä tuttuun piha-piiriin, jossa nautittiin Mirjan valmistamat piirakat. Arvoitukseksi jäi, pysty-

Arja ja Ahti Lappalainen etualalla (Väinö).

Annin lapset puolisoineen edessä tytöt vasem. Helena Orasvuo, Raija Orasvuo Liisa Setälä ja poika Ilkka toinen oikealta. Kuvassa muut miehet vas. Leif Virtanen, Paavo Setälä, ja Jarmo Väisänen.

Eelikin lapset puolisoineen vas. Mauri Lappalainen, Mirja Grottum, Arnljot Grottum, Eila Ollila, Marja-Terttu Lappalainen ja takana Liisa Nevalainen ja Kalevi Lappalainen.

Erkin lapset puolisoineen vas. Kaisa Lappalainen-Metsälä ja Saku Metsälä ja oikealla Marjukka Vienola ja Sakari Vienola.

tääkö näin suurella joukolla pitkien matkojenkin takaa kokoontumaan yhteisiin tilaisuuksiin. Monia lämpöisiä ajatuksia jäi tilaisuudesta mieleen ja kunnioitus edesmenneitä sukulaisia kohtaan nousi suu-

reen arvoon.

REINO ÄIKIÄ
Vanhat valokuvat Kalevi Lappalaisen arkistot, serkkujen kokoontumiskuvat Kaisa Lappalainen-Metsälä.

Rakkaamme

Hilja Karrela

os. Tihveräinen

s. 2.11.1912 Käkisalmi

k. 10.8.2010 Vampula

*Kesäaamu kun päivään avautui,
otti enkeli äidin mukaan.
Silmät rakkaat iäksi sulkeutui,
sitä hetkeä nähnyt ei kukaan.
Nyt hellimme kuvaasi muistoissamme
se säilyy pohjassa sydämen,
vaikka ikävä painaa rinnassamme
säilyy muistosi helminä kimmeltäen.*

Rakkaudella kaivaten

Anja ja Matti

Tiia ja Khoa, Valeria ja Aleksandra

Toni ja Sanna, Siiri

Aira ja Ari

Pia ja Kjell, Niklas, Cilla ja Netta

Mia ja Aksu

Lauri ja Ulla

Helmi-sisko

Muut sukulaiset ja ystävät.

Siunattu läheisten läsnäollessa,
lämmiin kiitos osanotosta suruumme.
Annalan palvelukodin henkilökunnalle kiitos
Hiljan hyvästä huolenpidosta.

Rakkaamme

Vieno Siiri

HÄMÄLÄINEN

o.s. Kymäläinen

s. 30.07.1915 VPL Pyhäjärvi

k. 16.08.2010 Ikaalinen

*Kun ilta saapui äiti, sinun Karjalasta
alkanut matkasi päättyi.*

*Kädet ahkerat paljon uurastaneet
lepoon hiljaiseen ovat vaipuneet.
Sinä ansaitset kiitokset kauneimmat,
ikilevon pyhän ja rauhaisan.
Lohtuna muistot rakkaat.*

Pojat

Äitiä, mummua, isomummua kaivaten

Pertti ja Vieno

Taina ja Heikki, Anni, Antti

Raija ja Hemmo, Roosa, Anna-

Maija, Ari, Mirjami

Kalevi ja Marja

Minna ja Rami, Arttu, Inka

sukulaiset, ystävät

Siunattu Ikaalisten kirkossa 4.9.2010.
Lämmin kiitos osanotosta.

Rakkaamme

HELMI VESIKKO

* 20.11.1917 VpL.Pyhäjärvi

+ 16.08. 2010 Hämeenkyrö

Lämmöllä muistaen

sisko ja veli perheineen

siskon ja veljen lapset perheineen

muut sukulaiset ja ystävät

*Hiljaa voimat uupui,
lähdön hetki läheni.
Aamun tullen tuli rauha,
uni kaunis iäinen.*

Siunaus toimitettu 4.9.2010 läheisten ja ystävien
läsnäollessa.Lämmin kiitos osanotosta.

Rakas äiti ja mummomme

Vieno Oksanen

o.s. Virolainen

s. 1.3.1919 Vpl Pyhäjärvi

k. 15.8.2010 Pori

Kaivaten ja rakkaudella muistaen

Kari ja Pirkko

Harri perheineen

Maria

Muut sukulaiset ja ystävät

*Lähti lentoon enkeli taivaan,
tuli luokse väsyneen, sairaan.
Kosketti hiljaa posken nukkaa,
silitti hellästi hopeista tukkaa.
Nosti siiville äitimme armaan,
vei turvaan paikkaan varmaan,
isän viereen, tähtien taa.*

Siunaus toimitettu 3.9. Kuortaneella.
Kiitokset osanotosta.

Rakkaamme

Väinö

HÄMÄLÄINEN

s. 8.9.1933 Pyhäjärvi VPL

k. 26.8.2010 Ylöjärvi

Kaivaten

Tuula perheineen

Kari perheineen

Aili

sukulaiset ja ystävät

*Kun ilta saapui, niin matka päättyi
ja uneen uuvutti väsyneen.
Ei tunnu tuska, ei vaiva mainen,
on rauha sydämessä nukkuneen.*

Siunattu hiljaisuudessa.
Kiitos osanotosta.

Rakkaamme

Ahti Pellervo

RANTALAINEN

* 20.7.1936 Pyhäjärvi VPL

† 6.8.2010 Uusikaupunki

*Uupunut matkaaja
rannalla himmeän maan,
astui aurinkolaivaan
suureen valkeaan.*

Kiittäen ja kaivaten

Eila

Jarkko perheineen

Nina perheineen

veljet perheineen

muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu 27.8.2010 läheisten läsnä ollessa.
Lämmin kiitos osanotosta.

Kirkonsanoma

Kiitollisuus

Kiittäkää Herraa! Hän on hyvä.
Iäti kestää hänen armonsa.
Kiittäkää jumalien Jumalaa! Iäti kestää hänen armonsa.
Kiittäkää valtiaitten valtiasta! Iäti kestää hänen armonsa.
Hän yksin tekee suuria ihmetekoja.
Iäti kestää hänen armonsa!
Hän on taitavalla kädellään tehnyt taivaan.
Iäti kestää hänen armonsa!
Hän on levittänyt maan vetten päälle.
Iäti kestää hänen armonsa!
Hän on tehnyt suuret valot. Iäti kestää hänen armonsa!
Hän teki auringon hallitsemaan päivää.
Iäti kestää hänen armonsa!
Hän teki kuun ja tähdet hallitsemaan yötä.
Iäti kestää hänen armonsa!
Hän antaa ravinnon kaikille luoduille.
Iäti kestää hänen armonsa!
Kiittäkää taivaan Jumalaa! Iäti kestää hänen armonsa!
Ps. 136: 1-9, 25-26

Iäti kestää hänen armonsa!
Tästä psalminkirjoittaja ylistää Jumalaa psalmissa 136. Kuluneen kesän ja alkusyksyn aikana minulla on ollut vahvasti mielessä kiitollisuus. Se kuinka monessa asiassa Jumala on käsittelemättömällä tavalla halunnut siunata minua ja antaa minulle ylenmäärin kaikenlaista hyvää. Jumala on tahtonut antaa minulle hyvän ja rakastavan puolison. Hän antoi minun syntyä perheeseen, jossa minua rakastettiin ja minulle kerrottiin Taivaan Jumalasta, joka rakastaa ja pitää meistä huolta jokaisena päivänä. Myös isovanhemmat ovat panneet toivonsa Jumalaan ja kiitän siitä että mummu ja muut läheiset yhä rukoilevat puolestani. Saan olla ammatissa jossa viihdyn ja saan kohdata ihmisiä erilaisissa elämäntilanteissa. En voi kuin ihmetellen kiittää kaikkea tätä Jumalan suurta armoa ja hyvyyttä kohdallani.

En halua tällä kaikella kehua itseäni ja elämäni vaan kiittää ja ylistää Jumalaa hänen armostaan. Pysähdy sinäkin miettimään omaa elämäsi. Sitä on ehkä sinulla takana paljon enemmän kuin minun vajaa 29 vuotta. Ehkä sinunkin elämässäsi on paljon asioita, joista voit olla kiitollinen. Perhe, ystävät, hyvä koti jne. Muistele kuinka kaunisti elämäsi on sentään ollut. Sinulla on ollut varmasti paljon vaikeita ja raskaita aikoja, mutta yhtä lailla onnea ja iloa. Olet ehkä

saanut kokea, että raskainakin aikoina on ollut jokin, mikä on kantanut sinua elämässä. Se on ollut luottamus Jumalan huolenpitoon. Luottamus siihen, että vaikka kaikki menisi, niin Iäti kestää hänen armonsa luotuaan kohtaan! Elämä on kaunis, mutta vaikea matka.

Jumalassa meillä on ainoa todellinen turva ja toivo muuttuvassa maailmassa. Jeesus sovitti meidän syntimme ja rikkomuksemme ristillä ja saamme luottaa, että hän on tehnyt sen meidän jokaisen tähden, jotta me saisimme olla vapaita. Kun käännyimme Jumalan puoleen ja tunnustamme hänelle syntisyytemme, voimme luottavaisin mielin ajatella myös tulevaa aikaa tämän elämän jälkeen. Jeesus Kristus on sama eilen tänään ja iankaikkisesti. Toivokaamme, että suomalaiset eivät kääntäisi selkäänsä hänen rajattomalle rakkaudelleen, vaan luottaisivat hänen armoonsa. Uskon, että paljolti suomalaisten rukousten tähden saamme elää vapaassa maassa, unohtamatta tietenkään edellisten sukupolvien urhoollisia ponnistuksia meidän tähtemme. Kutsun sinua rukoilemaan Suomen puolesta edelleenkin. Jumala sinua ja läheisiäsi suuresti siunatkoon!

HARRI RUSKEEPÄÄ,
(os. Kiiski)
seurakuntapastori,
Roihuvuoren seurakunta

KERRO

PERHEUUTISET

Pyhäjärvi-lehdessä.

Julkaisemme joka numerossa tietoja perhetapahtumista, kuten merkkipäivistä, poisnukkuneista, vihityistä ja valmistuneista. Lähetä tiedot toimitukseen, kerro sukujuuret ja laita mukaan myös valokuva. Muistathan kysyä asianosaisilta luvan tietojen julkaisuun, kiitos!

Tuleeko lehtesi oikealla osoitteella? Soita p. 040 730 2622

Muistokirjoituksia

Vieno Hämäläisen o.s. Kymäläinen evakkotaival Vernitsalta Ikaalisiin

Vieno Hämäläinen siunattiin Ikaalisten kirkossa 4.9.2010. Ennen siunaus-toimitusta kanttori soitti uruilla pyhäjärveläisille tutun sävellyksen ”Pyhäamun rauha”. Alttarilla vainajaa kunnioittivat Suomen- ja Sotaveteraanien liput. Koskettava hetki koettiin, kun Sotaveteraanien Naiset Finlandia-hymnin soidessa laskivat havuseppeleen.

Siunauksen toimitti pastori **Riikka Hämäläinen**. Arkkua hautaan laskettaessa Ikaalisten Karjalaseuran pitkäaikainen puheenjohtaja, rehtori **Pentti Inkinen** lauloi jäähyväislauluna ystävälleen ”Sua kohti Herani”.

Hautauksen jälkeen vainajan vanhin poika **Pertti Hämäläinen** kutsui saattojoukon muistotilaisuuteen Ikaalisten Seurakuntakeskukseen Muistotilaisuudessa Vienon miniä **Marja Hämäläinen** kertoi keskeisiä asioita Vienon elämäntaipaleelta.

Vieno o.s. Kymäläinen syntyi Pyhäjärven Vernitsan kylässä 1915 **Anni ja Juho Kymäläisen** kolmilapsiseen perheeseen. Perheen isä kuoli 1936. Vieno oli ollut isänsä apuna peltotöissä ja nyt kaikki hevos- ja peltotyöt jäivät Vienon harteille. Vapaa-aikana hän toimi Marttayhdistyksessä puheenjohtajana. Ja tietysti hän oli mukana monissa nuorison riennoissa, jossa tapasi tulevan miehensäkin **Vilho Hämäläisen**. Hämäläisen veljekset tunnettiin Vernitsalla erittäin yritteliäinä nuorina miehinä.

Avioelämä Vilhon kanssa ei kuitenkaan päässyt oikein alkamaan. Alkoi talvisota. Vilho joutui lähtemään sotaan. Vieno äitinsä ja siskojen kanssa joulukuussa evakkomatkalle. Aluksi kävelen Käksälmeen, josta junalla Kauhavalle. Vieno kertoi vastaanotosta. Isäntä totesi pihalla:

”Kyllä hän noi plikat ottaa, mutta ei itikoita.” Eihän se mukavaa ollut vieraita ihmisiä asuttaa taloon asumaan. Pari päivää meni, isäntäkin alkoi puhella. Hän ihmetteli, ”nämähän puhuvat ihan suomea. Ja kuinka nämä likat ovat iloisia ja nauravat paljon, vaikka ovat kotinsa joutuneet jättämään”. Tytöt vastasivat, ”tässä ei nyt itku auta.”

Aika kului siellä lopuksi hyvin. Sieltä he muuttivat Tuuriin Kalle Kosken kartanoon. Siellä syntyi Vienon ja Vilhon ensimmäinen lapsi Pertti 1940. Siinä nykyisen Tuurin kyläkaupan paikalla oli iso saha,

jossa Vieno sisariensa kanssa kävi töissä. Anni-mummu hoiti Pertti-vauvaa.

Paluu takaisin Vernitsalle

Tuli syksy 1941. Vieno, Pertti ja muu kotiväki palasivat takaisin Vernitsalle. Piti aloittaa heti työt ja jatkaa elämistä niissä olosuhteissa mitkä olivat. Viljat olivat puimatta, jotka sotilaat olivat kylväneet. Perunat paletuneet.

Ilo oli kuitenkin suuri, kun oltiin taas kotona. Vuonna 1943 Vienolta jäi aidanteko kesken, kun toinen poika **Kalevi** ilmoitti tulostaan. Uusi lähtö kotoa tuli kesäkuun 20.päivä 1944. Tavaraa sai ottaa sen verran mukaan, mitä hevosien rattaille mahtui. Nyt oli Vieno-äidillä kaksi pientä poikaa mukana, eikä tietoa missä seuraava koti on.

Junalla matkattiin Jyväskylän kautta Korpilahdelle ja sieltä edelleen Orivedelle Ala.Heikkilän taloon. Josain matkan varrella Vieno sai suruviestin, Vilho aviomies ja poikien isä oli kaatunut rintamalla 20.6, samana päivänä, kun Vieno oli joutunut jättämään kotinsa. Surunkin keskellä eteenpäin oli mentävä.

Ikaalisiin perustettiin pysyvä koti

Sitten muutettiin Ikaalisten Teijärvelle. Keskelle synkkää metsää Vieno alkoi rakentaa kotia. Se oli fyysisesti raskasta aikaa. Ensiksi piti raivata talon paikka ja pellot metsästä. Sodan jälkeen kaikesta oli pulaa. Vieno kulki polkupyörällä etsimässä rakennustarvikkeita. Vilhon veljet olivat suurena apuna rakennustöissä. Ja hyvät naapurit apua tarjoamassa. Omat pojat tietysti, kun kasvoivat isoiksi.

Kyläläiset ottivat hyvin vastaan uudet asukkaat.

Kotoutumista auttoi se, että pyhäjärveläisiä sijoitettiin aika paljon Ikaalisiin. Naapureiksikin tulivat entiset naapurit sieltä Vernitsalta Lappalaisen Juhon perhe. Vernitsalla toimi Sortanlahden Marttayhdistys, joka jatkoi toimintaansa Ikaalisissakin, Vieno sen puheenjohtajana. Ikaalisiin perustettiin Karjala-Seura, jossa hän kävi ahkerasti. Jokavuotiset Pyhäjärvi-juhlat olivat hänelle tärkeitä. Siellä tapasi tuttuja ja haastamista oli paljon.

Vaikean selkälöikauksen jälkeen hän luopui karjanhoidosta 1970-luvun alussa. Alkoivat eläkepäivät. Keinutuoliin hän ei jäänyt istumaan. Mummu asui Kalevin perheen kanssa sa-

massa taloudessa. Minnan syntyessä, hän toimi lastenhoitajana, vanhempien käydessä työssä. Hän piti kunnostaan hyvää huolta. Hän pyöräili, hiihti ja teki Minnalle koululle latuja ja hiihtivät yhdessä monet laturetket.

Viimeksi hän hiihti 91 vuotiaana Minnan lasten Inkan ja Arttun kanssa. Lapset totesivat mummulle: ”Älä sitten kaadu, millä me saadaan sinut ylös”. Ei tarvinnut nostaa. Hän harasti kaikenlaista lukemista, kangaspuilla kutomista ja virkkasi tumppuja. Syksyisin hän marjasti ja sienesti. Lauantaisin oli piirakoiden tekopäivä. Minunkin olisi pitänyt opetella. Siihen en koskaan suostunut, pelkäsin, että tulevat huonoja.

Hän matkusteli paljon Eläkeläisten ja Veteraanien mukana. Monet Euroopan kaupungit ja nähtävyydet tuli nähtyä. Matkoiltaan hän sai aina uusia ystäviä. Mummu ei ollut hiljainen ja ujo. Hän järjesti myös kolme matkaa Pyhäjärvelle –90 luvun alussa. Kävin Kalevin kanssa kolme kertaa ja kerran oli Minnakin mukana. Hän halusi näyttää, missä ovat juuremme. Se oli hänelle tärkeää. Eihän siellä mitään rakennuksia ollut, mutta niitylle piti päästää keräämään kulleroita ja viedä isänsä haudalle. Tärkeää oli näyttää kirkonpaikka, missä oli päässyt ripille. Ja tietysti Laatokan rantaan, missä oli käynyt uimassa. Viimeksi hän kävi siellä Pyhäjärvi-juhilla –98. Silloin hän laski kukat Pyhäjärvi-Säätiön edustajan kanssa Sankarihaudan muistomerkillä.

Uusi koti Ikaalisten keskustassa
Mummu muutti -97 Ikaa-

listen keskustaan, niin kuin hän sanoi, ikäistensä seuraan. Hän asui Jylinkodilla omassa taloudessa 9 vuoden ajan. Pikkuhiljaa muisti alkoi heiketä ja askel lyhentyä.

Hän pääsi Hoivakotiin, jossa Ulla ja Paula pitivät yllä hyvin kodinomaista asumista. Paljon oli Vieno-mummu pitkän elämänsä aikana nähnyt ja kokenut, iloinnut ja surrut.

Olen puhutellut Vienoa mummuksi, niin kuin me häntä aina puhuteltiin, meidän mummu. Hän kyllä joskus sanoi, on hänelle nimenkin annettu.

Viimeisen vuoden aikana hän palasi muistoissa aina Vernitsalle. Kun me nimme katsomaan, hän kysyi heti, mitä Vernitsalle kuuluu. Onko totta, ettei siellä ole yhtään taloa? Juhannuksena hän joutui sairaalaan. Siellä Kalevi kertoi, mitä oli kuullut Vernitsalla kävijöiden kuulumisia. Mummu vastasi, koska mentäs käymään? Kalevi kysyi leikillään, pyörälläkö mentäs? Mummulle tuli hymy kasvoille. Totesivat sitten, kai ne matkat on tehty.

Maanantai-iltana 16. elokuuta tuli soitto. Mummu oli nukkunut pois. Pitkä evakkomatka oli päättynyt, totesi Marja Hämäläinen.

Inka Harjuntausta, Vienon lapsenlapsenlapsi, lauloi Jumalan kämmenellä ja lapsenlapset **Minna Hämäläinen** ja **Taina Hiltunen** lukivat saapuneet lukuaisat adressit. Muistotilaisuus jatkui karjalaisille tuttuja virsiä laulaen ja Vienon elämäntyötä muistellen.

Hyvää taivasmatkaa ystävälle, naapurille niin Vernitsalla kuin Teijärvellä.

SALME RINTALA

Salitsanrannan evakko

Aarne Partanen

15.6.1932 – 5.7.2010

Aarne Partanen syntyi entisen Viipurin läänin Pyhäjärvellä, Salitsanrannan kylässä, kesäkuussa vuonna 1932 **Heikki** ja **Vilhelmiina Partasen** (o.s. **Käki**) nuorimpana lapsena. Pitkällinen vaikea sairaus mursi hänet 5. heinäkuuta 2010 Tampereella Hatanpään sairaalassa.

Aarnen seitsemääkymmenekahdeksaan ikävuoteen mahtui värikäs työntäyteinen elämä, varhaiset lapsuusvuodet Salitsanrannassa, perheen lähtö Karjalasta evakkoon 1939, paluu 1941 ja jälleen pakkolähtö 1944. Sodan jälkeen Aarnen kasvuvuosien kotipaikka oli Huittinen, jonne Partasen perhe evakkomatkaltaan vakiintui.

Perikarjalainen sitkeys ja periksiantamattomuus antoivat vankat kulmakivet Aarnen elämän järjestymiselle sodan jälkeen. Työura alkoi 15-vuotiaana juoksupojan tehtävillä, sitten opinnot teknillisessä oppilaitoksessa sekä läpi elämän kestänyt kielten omaehtoinen opiskelu, työnjohtajasta koneenkorjauksen opettajaksi. Aarnen ammatillinen karriääri huipentui Valmetilla: askaskouluttajasta erilaisiin johto- ja päällikkötehtäviin toimialueina Britannia, Keski-Eurooppa, Lähi-Itä, ja lopulta Singaporessa toimivan Valmet Materials Handlingin toimitusjohtaja, tittelinä President Valmetin nimityskäytännön mukaisesti. Evakkolapsesta kasvoi maailmankarjalainen.

Seitsemänkymmenen vuoden iässä Aarne itse pohti elämänsä vaihteita: ”Näin jälkeenpäin voin todeta, että ”huonot kortit” minulle ovat lähes kaikki sattuneet lapsuusaikaan, mukaan lukien vasemman käden tapaturmainen menetys puimakoneessa kolmentoista vuoden ikäisenä. Koska olen saanut aikuisiällä opiskella, ollut jatkuvasti työelämässä mukana, saanut hyvän perheen, katson saaneeni ”hyvät kortit”. Rakkaan puolisonsa **Ritvan** Aarne löysi Huittisten Nanhialta, ja heille syntyi kaksi uljasta poikaa. Aarne ehti nähdä myös ainoan lapsenlapsensa varttuvan aikuisikään.

Ei ole sattumaa, että Aarne täyskarjalaisena syventyi eläkepäivinäan karjalaiseen kulttuuriin. Luovana käytövoimana harrastuksessa oli kaukaa ja syvältä kumpuava pettämätön perikarjalaisen tuntomerkki: innostumisen ja innostamisen taito sekä omintakeinen ehtymätön luovuus. Syntyivät muun muassa monet kirjoitukset Salitsanrannan koulupiiri 1903-2003 -teokseen, jonka toimikunnassa hän oli alusta pitäen mukana.

Luultavasti vain pakkoevakkoon itse joutuneet todella ymmärtävät sen murheen syvyyden, mitä kodin ja kotipaikan menettäminen ja evakoksi joutuminen merkitsevät. Noissa oloissa karjalaislasten sielunmaisemaa rakensivat pelko, jokapäiväinen kuolemanhäätä ja myöhemmin pakolaisuus. Aarne muisteli näiden ankarien kokemusten vaikutuksia myöhempään elämäänsä: ”Onko alitajunta ollut niin armelias, että se on sulkenut lapsen mielestä kauheimmat asiat pois mielikuvista tai sitten todennut että nyt riittää. Piilossa olevat asiat nousevat vain joskus painajaisunissa esille, kuten minulla pitkälle aikuisikään saakka, kaikki painajaisuneni liittyivät aikuisikään saakka sotaan ja evakkoajan tapahtumiin.” Sisimmässä velloi ihmisen ikävä kotia, lapsuutta jota ei enää ollut siellä, mutta usko elämään säilyi. Aarnen muisteluista karjalaisen sielunmaiseman kuvaus on saanut tuntoja koskettavan lisän.

Karjalaiseen kulttuuriin liittyi myös Aarnen toinen kiinnostuksen aihe, sukututkimus, juurien selvittäminen. Hän tutki sukunsa 300-vuotisen historian Salitsanrannassa ja kääri sen yksien kansien väliin. Oman suvun ohella se on upea monumentti karjalaisesta kulttuurista ja elämäntavoista, se saa lukijansa mieltämään miten suvun aika, ympäristö ja ihmiset heräävät henkiin uudella tavalla, miten karjalainen elämisen tapa oli parhaimmillaan uskoa huomiseen, työtä ja iloa. Tästä perinteestä juontui Aarnen välitön luonteenlaatu, kanssakäymisessä oli aina mukana lämmintä huumoria ja välittämistä, evakon henkistä joustavuutta.

Elämänmyönteinen asenne olikin Aarnen elämän yhtenä ohjenuorana, kuin myös se, ettei suuriakaan vaikeuksia kohdatessa pidä luovuttaa. Menneisiin lasteihin ei pidä juuttua, niistä on kyettävä irrottautumaan. Se on kypsyyttä. On käytävä tämänpäivän muutosten eturivissä huomiseen, maailma kannattaa nähdä avoimin mielin. Siinä on ohjetta meille jälkeenjääneille evakon suurella sydämellä ja henkisellä kypsyydellä lahjoitettuna.

RAIMO JOKINEN
Aarnen puolison veli

Muistokirjoituksia

Väinö Hämäläisen muistolle

Pyhäjärven Vernitsalla 8.9.1933 syntyneen **Väinö Hämäläisen** siunaus toimitettiin hänen syntymäpäivänään Ylöjärven kirkossa. Myöhemmin hänet haudataan Hämeenkyrön hautausmaalle Katri-äidin viereen.

Muistotilaisuudessa Ylöjärven seurakuntakeskuksessa puhuivat pastori **Juha Pekka Haavisto** sekä Väinön, Toivo-veljen tytär **Merja Hulkko**, joka muisteli Väinö-setää ja hänen turvallista syliään. **Kirsti Saari**, Väinön Helmi-sisaren lapsenlapsi muisteli myös lämmöllä isoenonsa elämää ja sen vaikutusta heihin lapsiin. Kanttori **Sari Oksavuori** laulatti ruotsalaissäveltäjien virsiä. Väinön lapset ovat monia vuosia asuneet Ruotsissa ja heillä on ruotsalaiset puoliset ja lapset.

Väinö Hämäläisen vanhemmat olivat **Katri ja Antti Hämäläinen** Yläjärveltä jotka naimisiin mentyään muuttivat Ver-

nitsalle, jossa saivat kaikkiin 10 lasta **Anna, Helmi, Vilho, Nestori, Toivo, Hilma, Heino, Reino, Yrjö, ja nuorin Väinö** Perheen vanhin poika Vilho kaatui Neuvostoliiton suurhyökkäyksessä kesäkuussa –44. Lapsista elossa on enää Hilma.

Nestorin poika **Taisto** kertoi heidän isoisästään, joka oli taitava puuseppä. – Isoisä työskenteli pitkään Pietarissa ja sai sieltä hyvän koulutuksen ja taidon vaativiinkin puutöihin. Isä-Antista Taisto kertoi, että hän oli liian hätäinen pikkutarkkuutta vaativiin töihin. Perheen pojat tekivät isän kanssa monenlaisia taloudessa tarvittavia puisia talousastioita. He tekivät saaveja, pyttyjä, kauhoja ym. Ne olivat huolella tehtyjä ja menivät hyvin kaupaksi. Ja ne myyntitulot olivat suurelle lapsijoukolle todella tarpeellisia.

Kun sitten osa Hämäläisen veljeksistä sodan jälkeen perusti oman yrityksen, niin vernitsalaiset totesivat, että kyllä ne Hämäläisen pojat ovat olleet yrityshenkisiä jo ihan pienestä pitäen.

Sodan jälkeen perhe sai asutustilan Ikaalisista ja sinne veljekset rakensivat tarpeelliset rakennukset. Kuukauden lapsista ei jäänyt kuitenkaan hoitamaan kotitilaa, vaan elämä vei muihin ammatteihin.

Väinö tapasi nuorena miehenä Helsingissä Kirsti Paavilaisen, joka oli synty-

nyt Jaakkimassa. He avioituivat 1953 ja perheeseen syntyi kaksi lasta Tuula ja Kari.

Vuonna 1971 Väinö muutti Ylöjärvelle ja perusti yrityksen Vesijohtoliike V. Hämäläinen. Yritys menestyi alusta asti hyvin. Väinö itse osallistui tietysti kaikkiin töihin ja parhaimmillaan hänellä oli viisi työntekijää ja osa-aikainen kirjanpitäjä. Väinön veli Yrjö oli yksi työntekijöistä. Yrityksellä oli kansan keskuudessa ”hyvän työn maine”.

1983 hän rakensi ison teollisuushallin ja 1989 hänet nimitettiin vuoden yrittäjäksi Ylöjärvellä.

Väinö oli aktiivisesti mukana moninaisessa toiminnassa. Vuonna 1988 hän oli perustamassa Tampereen Seudun Vpl. Pyhjärvikerhoa. Hän kuului sen ensimmäiseen hallitukseen. Parin vuoden kuluttua perustamisesta Tampereella pidettiin ensimmäiset Pyhjärvi-juhlat ja Väinö hallituksen ja juhlatuomikunnan jäsenenä urakoi juhlia. Jokaiseen kolmeen Tampereella pidettyyn Pyhjärvi-juhlaan hän on Ylöjärven Yrittäjiltä kerännyt ison ”potin” rahaa lehtemme tukemiseen.

Vuoden 1999 juhlissa Tampereella Väinö kantoi arvokkaasti Suomen lippua Kalevan kirkosta sankarihaudoille. Juhla-airuina vierellä olivat Väinön, Heino-veljen tytär Marja Kaisa miehensä Veikko Linnain-

maan kanssa. Kysyin Väinöltä silloin, mitä isänmaallisuus hänelle merkitsee? Hän vastasi jotenkin näin. ”En kiihkoile oikein minikään asian puolesta. Mutta kovan urakan ne kaverit teki, että tämä lippu säilyi Suomella. Vilho-velikin nukkuu siellä jossain Karjalan mullassa kentälle jääneenä. Mutta kun Finlandia kohta kajahtaa soimaan, niin kyllä minä niistä veteraaneista yleensä kannan tätä lippua arvokkaasti. Jos satun kupsahtamaan, niin ovathan vierellä tutut nostajat.” Se oli tyypillistä Väinön huumoria, ei hän mihinkään kupsahtanut.

Väinöllä oli hyvä huumorintaju. Hän eleli vaatimattomasti, vaikka vaurautta oli kertynytkin. Hänen usein toistettu lauseensa, ”raha on minulle täysin merkityksetön asia.” Yrittäjät arvostivat hänen rehellisyyttään ja avoimuuttaan kaikissa toiminnoissa. Hän uskoi vain hyvin tehtyyn työhön, ei mihinkään vip-paskonsteihin.

Häntä jäi kaipaamaan lasten lisäksi pitkäaikainen naisystävä **Aili Huuskonen**, laaja sukulaisjoukko, sekä monet ystävät ja yrittäjät

Hyvän lämpimän ihmisen muisto, miten mieltä se lämmittää. Miten aina sen soinnuista sieluun sävel pieni soimaan jää.

SALME RINTALA

Hilja Karrelan, o.s.

Tihveräinen, muistolle

Äitimme **Hilja Karrela**, o.s. **Tihveräinen**, syntyi kauniissa Karjalassa, Käkisalmen Pörtsykan kylässä 2.11. 1912 ja pääsi Taivaan kotiin lähes 98-vuotiaana 10.8.2010.

Hän sai elää pitkän ja vaiherikkaan elämän. Lapsuus ja nuoruus olivat hänelle ihanaa aikaa, ystäviä riitti ja uskoa sekä toiveita elämälle. Sota muutti elämässä kaiken. Evakkotai- val oli raskas kokemus, siitä hän kertoi meille usein ja itkimme yhdessä niille ajoille.

Sotien jälkeen Äiti avioitui Pyhjärven Keljan kylästä olevan **Niilon** kanssa 1944. Evakkoretki päättyi Jyväskylään Palokanjärven rannalle. Siellä syntyivät kaksostrytöt **Anja-Leena** ja **Arja-Liisa** 1945. Arja-Liisa kuoli 2-vuotiaana kuristautui ja minä **Aira**, kirjoittaja, synnyin 1947.

Matka jatkui Vampulaan 1949 josta he saivat asutustilan Jonkan kartanon mailta. Perhe oli iso, siinä olivat Isä, Äiti, kaksi tytöä, isänisä **Antti**, mummo **Anni**, Antti-äjän veli **Mikko** ja puolisonsa **Maria**. Yhteisomistuksessa tehtiin rintamamiestalo ja navetta.

Naapurissa oli myös muutama karjalainen, ja se auttoi koti-ikävään jonkin verran. Kaunis Karjala oli taakse jäänyttä ja sitä muistellaan Äiti aina itki, kaipuu sinne oli pohjaton.

Uuteen kotimme syntyi sitten **Lauri**-veli 1951. Se toi suuren onnen Äidin elä-

mään. Saatiinhan taloon tuleva isäntä. Oli poika ja kaksi lasta.

Paljon oli työtä ja huolta matkan varrella. Iloinen, valoisa luonne ja rapsakka ote työhön olivat olennaisia hänessä. Karjalainen sanonta ”Ilo pintaan vaik” syvän märkänis” oli totta varmaankin.

Hän oli myös avarakatseinen ja kannustava rakastava Äiti. Eläinrakas hän oli myös. Uskoi Jumalaan ja ihmisten hyvyyteen, rauhaan ja rakkauteen. Sovitelti ja sopeutui, antoi anteeksi. Ahkera, rehellinen ja tunnollinen. Teki paljon käsitöitä, kutoi mattoja ja kankaita ja kävi Marttakerehossa. Teki parhaimmat karjalanpiirakat ja ruisleivät kuin kukaan muu. Rakasti lapsiaan ja lapsenlapsiaan ja muisti meitä iltaroukoksissaan.

Isä kuoli 1994 ja Äiti jäi Lauri-veljen kanssa asumaan kotitalalle. Häni oli 87-vuotiaaksi kotona kunnes kaatumisesta seurannut lonkkamurtuma vei sairaalan kautta Annalan palvelutaloon, jossa hän vietti elämänsä viimeiset noin kymmenen vuotta. Hyvää hoitoa hän siellä saikin.

Me muistamme Äitiä lämmöllä, hän oli meidän kodin sydän ja sielu, valoisa ja iloinen. Äideistä parhain on siirtynyt sydämiimme asumaan. Siunaamme muistoasi Rakas Äiti.

AIRA LAAKSONEN
Hiljan tytär

Väitöksiä

Musiikin maisteri **Atte Rami Olavi Tenkanen** on väitellyt tohtoriksi Turun yliopistossa 3.6.2010. Hänellä on sukujuuria sekä Vpl. Pyhjärvelle että Sakolaan.

– Isäni on **Tuomo Markus Tenkanen**, syntymään Vpl Pyhjärven Vernitsan kylästä (1934), sukukirjan koodi ACaacad. Hän asuu nykyään Keravalla.

– Itse (ACaacad) asun perheeni kanssa Turussa. Molemmat olemme aktiivisia Tenkanen-Tengén Sukuseuran jäseniä (<http://www.tenkaset.net/>). Suvun kantaisä on **Göran Tenkanen**, s. 1688, syntymään mahdollisesti Jääskestä, kuollut Sakkolan Karholan kylässä 1758, kertoo Atte juuristaan.

Atte Tenkanen on syntynyt 1965 Helsingissä ja kirjoittanut ylioppilaaksi 1984 Nikkarin lukiosta Keravalta. Hän on valmistunut musiikin maisteriksi 1992 Sibelius-Akatemiasta. Hän toimii jatko-opiskelijana Turun yliopistossa.

Väitöskirja ”Comparison Structure Analysis” (Ver-

tailurakenneanalyysi) kuuluu musiikkitieteen alaan. Virallisena vastaväittäjänä toimi professori **Darrell Conklin** Pais Vascon yliopistosta Espanjasta ja kutsoksena ma. professori **Jukka Sarjala**.

Atte Tenkasen väitöstutkimus esittelee uuden tietokoneavusteisen musiikki-analyttisen metodin, vertailurakenneanalyysin, jonka avulla voidaan analysoida musiikin eri ulottuvuuksia, kuten harmoniaa tai rytmiä.

– Vertailurakenneanalyysin (VRA) ideana on mitata tietyn ennalta valitun musiikillisen rakenteen, vaikkapa jonkin sävelasteikon, vallitsevuutta musiikin kullakin ajanhetkellä. Vertailurakenne voidaan muodostaa myös musiikin eri ulottuvuuksiin liittyvien tietorakenteiden yhdistelmänä. Tutkimuksen pääpaino on itse metodin kehittämisessä ja esittelyssä.

Metodin havainnollistamiseksi väitöskirjassa esitetään useita analyysimerkkejä.

Musiikin muotokuvista tohtorinväitös

– VRA:lla pystytään havaitsemaan musiikin eri parametreissa tapahtuvia muutoksia ja siten muodostamaan sävellysten muodosta laajoja yleiskuvia, jotka ovat useimmiten havaintokykyämme ulottumattomissa.

Lisäksi VRA tarjoaa mahdollisuuden musiikin luokitteluun saatujen mittaustulosten perusteella: mitä enemmän musiikillisia parametreja ja useampia vertailurakenteita analyysissä hyödynnetään, sitä tarkemmin sävellyksiä voidaan luokitella.

Tenkasen tutkimuksen tuloksiin lukeutuvat myös useat VRA:n tarpeisiin kehitetyt samankaltaisuusmittarit. Esimerkiksi harmonisten rakenteiden välistä samankaltaisuutta mitataan viiden funktion löytämiseksi tietokoneella generoituihin satoja tuhansia samankaltaisuusmittareita, joiden tuottamia tuloksia verrattiin ihmisten tekemiin samankaltaisuusarviointeihin. Joukossa oli aikaisemmin tunnettuja funktioita pa-

rempia mittareita.

– VRA sijoittuu perinteisen musiikkianalyysin ja tietokonetta hyödyntävien musiikin sisältöhaun keskittyvien tekniikoiden väli- maastoon. VRA:lla voidaan tunnistaa ja mitata perinteiselle musiikkianalyysille tunnusomaisia kohteita kuten karakteristisia rytmejä, sävelsuhteita, tonaaliteetteja ja käänteiskontrapunkteja soveltamalla sisältöhaun keskittyville tietokonepohjaisille tekniikoille tyypillisiä segmentti- ja vertailu- algoritmeja.

– Vertailurakenneanalyysi on hyvin joustava menetelmä. Mikään ei nimittäin estä tarkastelemasta musiikin eri dimensioista saatua mittaustuloksia keskenään ja näin etsimästä niiden välisiä yhteyksiä. Lisäksi menetelmän periaatteita voidaan kuvitella käytettävän yleisemminkin, esimerkiksi linnunlaulun muodon tarkasteluun. VRA:n periaatteita voidaan soveltaa mihin tahansa numeerisesti diskreettiin muotoon saatettuun aikasarjaan.

Merkkipäiviä

80 vuotta täytti **Anja Mäkinen** 27.05.2010 Turussa. Anja on syntynyt Pyhäjärven Ylläppäässä, **Iida** ja **Arvi Kiiskin** vanhimpana lapsena.

Kaksi evakkomatkaa Alavuden, Kuortaneen, Kii-koisten, Korpilahden, Luvian jne. kautta päättyi Huittisiin. Aviopuoliso löytyi naapurista Karhiniemeltä, **Erkki Mäkinen**. Nuoripari muutti Turkuun 1956, mistä asti Anjan kotipaikka on ollut Turussa. Heille syntyi kaksi lasta, Arto ja **Arja**. Anja asuu nyt yksin Turun kodissaan, kun Erkki sai kutsun taivaan kotiin 03.03.2009.

Sukurakkaana ja elämänmyönteisenä ihmisenä Anjalla on laaja ystäväpiiri, joihin hän pitää yhteyttä. Koti Karjalassa Anja on käynyt monta kertaa. Parhaimpana muistona hän pitää ensimmäistä kotiseutumatkaa v. 1990. Laatokka lauloi hänelle 46 vuoden jälkeen, kuin lapsena ennen.

Turun Pyhäjärvi kerhossa Anja on ollut aktiivisesti mukana sen perustamisesta vuodesta 1983 asti.

Lähisukulaiset, ystävät ja tutut kävivät pirteää ja nuorekasta Anjaa tervehtimässä merkkipäivän aikaan.

Toivotamme terveyttä ja valoisia elämän päiviä ja Taivaan Isän siunausta.

HEIKKI ja ERJA

Timanttihäitään ovat viettäneet **Aino o.s. Lahti** ja **Leo Lehtinen** Huittisista. Aikoinaan kumpikin asui Pyhäjärvellä.

Lähipiiri onnittelee timanttihääparia runoilija Hilja Aaltosen säkeen sanoin:

*"Leväätköön tienne yllä
kirkas ja tyyni sää.
Suuri on Jumalan 'kyllä',
ken sen ymmärtää."*

--
*Suurella kädellä turvattu tie
perille vie."*

Ylioppilaita

Valmistuneita

19.5.2010 terveystieteiden maisteriksi valmistui Åbo Akademista **Eveliina Kiiski** Huittisista. Eveliinan vanhemmat ovat **Eeva** ja **Aulis Marttila** ja appivanhemmat **Erja** ja **Heikki Kiiski**. Karjalaiset juuret Eveliinalla löytyvät isän puolelta. Auliksella äiti oli **Ilmi Marttila** o.s. **Äikäs** Vuokselasta.

Ylioppilaaksi kirjoitti **Os-kari Maunula** Lauttakylän lukioista. Vanhemmat **Riitta** ja **Kaleva Maunula**, isovanhemmat **Maija** ja **Antti Maunula**. Maija on lähtöisin Pyhäjärveltä Saaprun kylästä.

TARKENNUS: Viime lehdessä **Marjatta** ja **Erkki Müllerin** jutun kuvatekstiin oli pujautanut virhe, kun Erkki oli muuttunut Eskoksi.

Olitko evakossa Jämijärvellä?

Elokuun lopulla netissä Face Bookin Siirtokarjalaisen jälkipolvet -ryhmästä nimeni löytänyt kankaanpäälainen **Tarja Kiviluoma** lähetti viestin. Se johti aktiiviseen kirjeenvaihtoon ja hänen esittämiensä kysymysten ratkaisuyrityksiin.

Oletko Sinä hyvä lukija henkilö, joka tunnistat oheisten kuvien ihmiset? Valokuvien perheet luullakseni ovat joko pyhäjärveläisiä tai hiitolalaisia. He ovat olleet joko talvisodan tai jatkosodan evakkoina Hynnisen talossa Jämijärvellä Kierikan kylällä, Niemiä ja mahdollisia nykyisiä yhteystietoja heidät tuntevista kaivataan!

Tarja Kiviluoma kirjoitti viestissään seuraavaa: "Synnyinkodissani Jämijärvellä **Hilma** ja **Enni Hynnisen** talossa oli kaksi siirtolaisperhettä sodan aikana. Minä en ollut silloin vielä syntynyt. Synnyin vasta 1955. Minua harmittaa, kun en äidiltäni kysellyt tarkemmin näistä perheistä.

Toisessa perheessä oli äidin lisäksi kolme poikaa ja kaksi tyttöä, isä oli sodassa. Yhden tytön nimi oli **Tekla**. He näkyvät valokuvassa. Jämijärvellä oli paljon pyhäjärveläisiä, samoin Hiitolasta tulleita siirtolaisia. Niin täällä Kankaanpäässäkin, jossa nyt asun ja Ikaalisissa myös. Sinun kuvaasi netissä katsellessa löydän samoja piirteitä tuon toisen tytön kanssa. Perheen kuva on otettu **K. Airaksisen** valokuvaamossa Vuoksenniskalla. Äitini Enni Hynninen muisteli tätä perhettä erityisellä lämmöllä. Tilat olivat pienet, vain tupa, keittiö ja kamari, mutta hyvin sopu antoi tilaa. Enni Hynninen oli myös ompelija. Hän teki ompelutoita maatilan töiden ohella. Teen omasta suvustani sukututkimusta ja olisi erittäin hyvä asia löytää myös tälle perheelle nimi ja tiedot.

Toinen perhe, joka heillä oli siirtolaisena, oli äiti, joka oli sotaeski ja hänellä oli tyttö sekä kaksi pienempää poikaa. Kaikki lapset olivat alle kouluikäisiä. Tästäkin perheestä löytyy valokuva, joka ohessa. Olen yrittänyt monelta kysellä asiasta Jämijärvelläkin, mutta kukaan ei muista!

Minun synnyinkotini ja

Keitä he ovat? Tiedämme vain, että he olivat mitä todennäköisimmin joko Hiitolasta tai Vpl. Pyhäjärveltä sotien seurauksena evakoksi Jämijärvelle päätyneitä.

samalla äitinikin synnyinkoti Hynninen sijaitsi Jämijärvellä Kierikankylässä. Minä olen syntynyt 1955. Isäni oli **Keijo Kiviluoma**, joka tuli vävyksi äitini kotitaloon Hynniselle. He avioituivat 1954. Saa nähdä löytyykö näille kuvien perheille tunnistajaa.

Kiva olisi tietää perheiden vaiheista ja kenties saada yhteyskin heihin. Katso, kun en ole varma olivatko he talvi- vai jatkosodan aikaan meillä evakossa. Kuulemma talvisodan aikaan oli muualtakin perheitä Jämijärvellä sijoitettuna. Jatkosodan aikaan oli sitten enemmän pyhäjärveläisiä.

Olisi ihanaa, jos saisin edes jotain apua asiaan näin! Minulla on myös joitain äidin suvun kuvia, joista en tiedä keitä niissä on! Nuorena ei tullut äidiltä kyselyä niin tarkkaan, nyt se harmittaa. Kohta ei ole enää ketään elossa joka voisi tunnistaa!"

Hieno juttu, jos tämän lehden lukijoista joku voisi olla avuksi oheisten kuvien henkilöiden tunnistamisessa. Yhteydenotot joko suoraan Tarja Kiviluomaan tarutuulia@windowslive.com tai allekirjoittaneeseen.

KAARINA
PÄRSSINEN
kaarinarparssinen
@gmail.com
040-519 3036
Oravanmarjantie 3
04300 Tuusula

Tunnistatko heidät? Perheen isä oli kaatunut sodassa, äiti kolmine lapsineen evakossa Jämijärvellä.

Lahnavalkaman lapset -kirjalle kiitos

Haluan kiittää *Lahnavalkaman lapset* -kirjan tekijöitä, **Kauko Hinkkasta** ja **Hannu Pruukia** uudesta hienosta kirjasta. Allekirjoittaneella ei ole karjalaisia juuria, vaikkakin karjalainen kulttuuri on kyllä aina kiinnostanut ja omaan myös monia karjalaisia ystäviä.

Keväällä ilmestynyt kirja antaa monipuolisen kuvan Pietarin läheisen Kannaksen menneisyydestä, ei pelkästään Lahnavalkaman kylän tapahtumista. Minulle ainakin se avasi uusia näkökulmia tänne Länsi-Suomeen muuttamaan joutuneen väestön historiaan, luontoon, kulttuuriin ja elinoloihin. Kirja on tietysti herkullista luettavaa Vpl. Pyhäjärveltä kotoisin oleville ja heidän jälkeläisilleen. Uskallan kuitenkin suositella kirjan lukemista myös muille tuon alueen asioista kiinnostuneille. Kauko Hinkkanen on koonnut kirjan aiheet hyväksi kokonaisuudeksi, jota Hannu Pruukin käsittelemät, yllättävänkin selkeät kuvat täydentävät.

JAAKKO SUONTAUSTA
Harjavalta

Pyhäjärvellä asuttu jo lähes 10 000 vuotta sitten!

Oula Seitsosen ja **Kerkko Nordqvistin** Kunnianniemen kaivauksista tehtyjen radiohiiliajoitusten tulokset ovat valmistuneet. Saamme lähitulevaisuudessa tutkijoilta itseltään tarkempaa tietoa erityisesti meitä pyhäjärveläisiä koskevasta tutkimustuloksista. Jäämme odottamaan. -AP

Karilaisen-Kurosen jälkikasvu koolla

Annan, Mikko Karilaisen ja Ville Kurosen lapset jälkikasvuineen koontuivat Säskylään lauantaina 21.8. Serkkuja ja pikkuserkkuja perheineen saapui paikalle runsaat 30 viettämään yhteistä iltapäivää.

Mikko Filipinpoika Karilainen (24.5.1873-11.9.1916) ja Anna o.s. Sirkkiä (19.12.1878-12.3.1961) asuivat Viipurin läänin Pyhäjärvellä Alakylässä. Mikon isää **Filipiä** kutsuttiin **Vilpoksi** ja perheen taloa isän mukaan Vilppolaksi erotukseksi muista samanimisistä taloista. Tila oli tyypillinen 1800-luvun lopun karjalainen maanviljelystila. Lehmät, lampaat, siat ja hevonen takasivat omavaraistalouden. Talo (Vilppolan vinkkelipyntinki) oli lähellä Alakylän kansakoulua.

Mikon ja Annan perheeseen syntyi seitsemän lasta. Vanhin oli poika, **Ville**, joka sai lähteä opintielle ja valmistui Kajaanin seminaarista kansakoulunopettajaksi. Pojan jälkeen syntyi kuusi tyttöä; **Helena, Maria, Katri, Aino, Lyyli** ja **Alli**. Heilläkin olisi ollut opinhaluja, mutta isän kuolema 1916 hautasi ne haaveet. Nuorin lapsista oli vasta puolitoistavuotias ja Lyyli 3-vuotias, joten vanhempien tyttöjen täytyi auttaa talonpidossa.

Anna-äiti meni naimisiin Ville Kurosen kanssa ja vei kaksi nuorinta mukanaan uuteen kotiin. Neljä vanhinta jäivät hoitamaan tilaa. Nuorimmat halusivat kuitenkin takaisin sisarten luokse, joten koko sisarparvi kasvoi yhdessä toisistaan huolta pitäen.

Karilaisen serkut edessä vasemmalta Raili Angerman, Ritva Heinilä, Ilmi Suutari, Aune Kari ja Marja-Liisa Juusela. Takana Orjo Pärssinen, Katri Vattunen ja Eira Hievanen.

Musiikkia tarjoilivat Sampo, Veera ja Dora Hiukkanen, Katalin Petroczky ja Vesa-Pekka Hiukkanen.

Tämän kesäinen kokoonkutsuja **Ilmi Suutari** (o.s. **Ohvo**) kertoi, että vuosikymmenien evakossa elon jälkeen heidän tätinsä **Lyyli Pärssinen** alkoi kutsua jälkikasvuja koolle.

– Vuodesta 1993 lähtien kokoonnuttiin yhteen kunnes Lyyli-täti kuoli vuonna 2001. Muutaman vuoden tauon jälkeen **Elsa Kaasalainen** (Lauri Kaasalaisen leski) kutsui meidät jälleen koolle, ja tämä on nyt kolmas kerta peräkkäin, kertoo Ilmi Suutari.

Hän toteaa Karilaisten

hajaantuneen laajalle, mutta tämä joukko on Pyhäjärven sukuhaaraa. Ilmin äiti oli sisaruksista ainoa, joka muutti naimisiin menon myötä Räisälään.

Sanaa ja säveltä

Vapaamuotoisen ohjelma aluksi Ilmi Suutari lainasi äitinsä Aino Ohvon aikanaan Kalevalan päivänä pitämää puhetta.

– On sattuvasti sanottu: Jos meillä ei olisi menneisyyttä, ei meillä olisi tulevaisuuttakaan. Jos meillä ei olisi ollut tiedonhalua tut-

kia menneiden sukupolviin kohtaloita, kärsimyksiä ja koettelemuksia, emme olisi niin urhoollisesti selviytyneet.... Pitäkäämme siis aina kiinni valistuksen tarpeesta.

Marja-Liisa Juusela lausui Sarkian ja Liisa Lapalaisen runoja ja vetosi jälkikasvuun lainaten Aino Ohvon lausuntoa tämän ollessa valitsijamiesehdokkaana: ”Älkää laittako kynttilää vakan alle”.

Taidokkaasta musiikin nautinnosta vastasi Hiukkasen perheyhte. Loimaan

musiikkiopiston rehtori **Vesa-Pekka Hiukkanen**, hänen lapsensa **Sampo, Veera** (13), **Dora** (11) ja vaimonsa **Katalin Petroczky** esittivät mm. suomalaisia kansanlauluja.

Päivän päätteeksi jäljelle jääneet intoutuivat laulamaan yhteislauluja. Musiikin taitajien johdolla laulettu Karjalaisten laulu oli ”komiaa kuultavaa” Ilmi Suutarin määritelmän mukaan.

KULLERVO HUPPUNEN

Ravakan ”kartanon” historiasta vähän lisätietoja

Pyhäjärvi-lehdessä käsiteltiin ansiokkaasti Ravakon kartanon elämää Goltzien ja Reunasten aikana (15.8.2010). Täydennän hieman tietoja, kun kirjoitus herätti muistilokeroistani ukkini **Matti Kuismen** (1899-1971) aikoinaan kirjoittamia asioita, joita olin lukenut.

Hieman taustaa: Matti Kuisma, siis kirjoituksessa mainitun tätini **Elsa Kuismen** isä, joka syntyi ja asui Matiskalassa, tutki kylän historiaa viimeisinä elinvuosinaan. Matiskalan kylässä oli käynyt täydellinen asukkaiden vaihto 1800-luvun viimeisinä kymmeninä, eikä kukaan enää tiennyt, ketä siellä oikein oli asunut aiemmin.

Hän sai sisarenpojaltaan **Reino O. Kukolta** nipun paperikopiota kirkonkirjoista ja henkikirjoituspareista. Näitä samoja tietoja nykyisin 40 vuotta myöhemmin pääsemme tarkastelemaan netin kautta. Selvisi, että Matiskalan kylässä asui ainakin 1600-luvulta lähtien **Talonpoika**-niminen suku. Muita sukuja tuli kylään vasta

1860-luvulta lähtien ja viimeiset Talonpojat olivat muuttaneet Matiskalan kylästä pois noin v. 1880.

Sitten Ravakkaan (lainusta Matti Kuismen tekstistä):

”Maisteri **Viika** mainitsee kirjoittamassaan Pyhäjärven historiassa, että Matiskalaa on hallinnut pitkään Talonpoika-niminen suku. Samanniminen suku on asunut myös Salitsanrannalla Matiskalan puoleisessa päässä. Muutto sinne (Matiskalasta) oli tapahtunut 1750 ja 1753 välillä. Vihjeen tähän antaa syntyneiden luettelo, jossa **Johanin** ja **Elisabethin** tyttäret 1745 syntynyt **Anna** ja 1750 on merkitty syntyneiksi Hannolassa (Matiskalassa), mutta 1753 syntynyt **Henrik**, tuleva suvun jatkaja jo Salitsanrannalla. Näihin aikoihin ovat tietysti myöskin veljekset **Johan** ja **Yrjö** eronneet ja muodostaneet ne kaksi taloa, mitkä 1818 henkikirjaan on merkitty.

Muutto ei tapahtunut kauas, vain noin kilometrin päähän linnuntietä, Ravak-

Ravakon kartanon elämästä kirjoitti Salme Rintala elokuun lehteen jutun, jonka innoittamana on tullut aiheeseen lisätietoa Esko Simoselta.

kaan, Salitsanrannan Matiskalan puoleiseen päähän. Johan Henrikin pojasta lieinee jo Matiskalassa käytetty nimeä **Jukka**, erottamaan häntä vanhemmasta **Juho Jaakonpojasta**, molemmilla kun on sama sukunimi. Juhoja, Jusseja ja Jukkiahan olivat Johanit ja Heikkejä Henrikit. Ruotsalaiset kirjurithan ne vain sievistelivät nimiä.

Jukka Talonpoika ei antanut Jukka-nimeä ainoas-

taan suvulle, vaan vieläpä kylänsalle, Salitsanrannan Matiskalan puoleista päätä sanottiin vieläkin Jukkakalaksi.

Jukan jälkeläisistä voin mainita vuosisadan vaihteessa eläneen **Tuomas Talonpojan**, joka harjoitti puutavara- ja laivaliikennettä Laatokalla ja rakennutti Ravakkoon sen ajan koimeimman ”pytingin” Pyhäjärvellä. Jukan suvusta muutti aikanaan (1860-lu-

vulla) **Antti Talonpoika** (Jukan-Antti) asumaan Salitsanrannan Keljan puoleiseen päähän ja hänen poikansa **Sakari** (s. 1898) ja pojanpoikansa **Ilmari** asuvat Tampereella ja ovat ainoat tuntemani Jukan jälkeläiset tällä hetkellä.

Jukkalaista hävisivät viimeiset Talonpojat 1910-20 luvuilla, kun Heikki muutti Amerikkaan ja Tuomas hävisi jonkin Suomeen. Nämä velipojat olivat

Antti Talonpojan serkkuja. Tuomaskin, vaikka oli syntynyt samana vuonna kuin Sakari.”

Kuka tämä Matti Kuismen mainitsema Tuomas Talonpoika oikein oli? Aivan tavallisen pyhäjärveläisen lampuotin ja pientilallisen vaurastunut poika, jonka perhe-elämää kohtalo käsittelee lopulta kaltoin.

ESKO SIMONEN

Henkilötietoa:

Tuomas Heikinpoika Talonpoika 1.5.1850-12.11.1897 (kuoli lavantautiin)

1. vaimo 3.7.1881 Anna Tuomaantytär Leskinen 2.9.1861-6.9.1884 (kuoli keuhkotautiin), talollisen tytär Käkisalmen Ostamosta, ei lapsia

2. vaimo 26.6.1887 Helena Matintytär Eeva 22.6.1867-9.8.1895 (kuoli keuhkotautiin), talollisen tytär Sakkolasta Lapsia:

Anna-Liisa 15.4.1890 (elossa 1910)

Heikki 29.5.1892 (muutti Amerikkaan keuhkokuumeella 1909)

3. vaimo 28.6.1896 Liisa Tuomaantytär Rampa 23.7.1863-20.1.1928, läkseimen tytär Keljasta lapsi: Tuomas 11.4.1898 (isän kuoleman jälkeen)

leskeksi jäätyään Liisa avioitui v. 1904 Aukusti Nestor Juhonpoika Väinösen kanssa (synt. 6.7.1872 Kauvatsalla, muutti Kirvusta). Heille syntyi tytär Ida Väinönen 14.1.1907

Liisa Väinönen (os. Rampa, ent. Talonpoika) asui Salitsanrannassa kuolemaansa asti.

Koulutien muistot säilyvät läpi elämän

”Olen unessa useasti, si-
nun poluillas koulutie”. Se
on ihan totta. Usein näen
siitä unta, vielä useammin
kuljen sen polun muistoi-
sa.

Se polku, koulutie alkoi
Kujasnotkosta saunan ta-
kaa, kulki meidän ja naa-
purin pellon rajaa, aluksi
tasaisena maastona noin
200 metriä, sen jälkeen oli
jyrkkä pellowalustamäki. Vesi
oli joskus vienyt polun
mennessään, jäljellä oli kuin
rotko, siinä taiteiltiin rot-
kon reunalla milloin kum-
mallakin puolella.

Sen jälkeen kulki polku
meidän ja toisen naapurin
rajaa pitkin noin 300 met-
riä ja kääntyi jyrkästi raja-
pyykin luota vasemmalle,
taas noin 500 metriä ja teki
jyrkkä käännöksen oikeal-
le. Tämä oli luhtaniittyä, ei
ollut vielä yhtään oja, sen
jälkeen alkoivat ojat. Polku
kulki paikoitellen vinosti
peltosaarekkeiden poikki,
ojien väliä oli noin 4-5 met-
riä. Polku kulki lähes viiva-
suoraan kohti metsänreu-
nan kulmaa. Tässä ennen
metsänreunaa oli notko,
mikä oli harvoin kuivana
keskikesälläkään, siinä oli
monet lahot puut maassa,
mihin astuttiin. Maa oli
märkinä upottavaa.

Tämä polku oli ollut am-
moisina aikoina ainoa ky-
lätie ja äijäni (synt. 1857)

muisti, että tätä polkua kul-
jettiin kesäisin ratsain naa-
purikyliin. Lahot puut oli-
vat peräisin tuolta ajalta.

Ehkä Hiitola-Rautu rau-
tatien rakentamisen aikoi-
hin oli kaivettu iso oja, sitä
sanottiin ”Aalloppi”, se tuli
radan alitse ja toi vedet
radan kummaltakin puo-
lelta luhtaniitylle. Tämä iso
oja oli koulupolullamme,
sen yli kulki kaksi kapeaa
lankkua.

Metsän kolkasta polku
taas kääntyi vasemmalle yli
ojien, ehkä parisataa met-
riä ja oli nurmettunut kär-
rytte taas naapureiden raja-
viivalla. Nyt ylitettiin rau-
tatie ja taas radanvartta va-
semmalle noin 100 metriä.
Nyt käännettiin oikealle, oli
ensimmäinen talo, **Hilja-**
tätini koti. Heidän pihan
läpi, aivan portaiden vierit-
se kulki jo oikea tie ja
alkoivat kujaset.

Kujasien varrella olivat
puhelinpylväät, lankojen
laulua oli mukava kuunnel-
la ja ihmetellä, miten se
sana kulkee lankoja pitkin,
mutta ei koskaan näy. Ku-
jaset kääntyivät oikealle, ta-
loja oli tien vasemmalla
puolella. Maastossa oli ol-
lut lievää nousua kärrytien
alkamisesta asti, nyt oli jyr-
kempi mäki ja Noitermaan
keskusta, kauppaseutu.

Sitten ylitettiin maantie
Kiviniemi-Käkisalmi. Suo-

ra tie nousi komealle har-
julle, oli koulumäki. Koulu
oli korkealla hiekkamäelle
Koululammen rannalla.

Syksy
Aloitin kouluni syksyllä
1929 elokuun 28. päivänä.
Päivä oli lämmin, paras
kauranniittoaika. Kyläläiset
olivat pelloillaan, pahoitte-
lin kovasti kun eivät huo-
manneet koululaista. Pit-
kää kauraa kasvoi polun
kahta puolta. Maa oli suu-
rimmaksi osaksi savikko, se
oli kuivaa.

Ojissa ei ollut vettä, hyp-
pimällä pääsin yli. Kengät
eivät likaantuneet, eikä ol-
lut siitäkään pelkoa, että
kengällä sipaisee toisen ja-
lan sukkaan. Siitä minua
varoitettiin ja motkotettiin.

Ketkä olivat työssä lähel-
lä polkua, jokaiselle piti ni-
ata ja sanoa ’hyvää päivää’.
Sama koski kauppaseudul-
la liikkuvia ihmisiä, vaikka
heitä ei olisi tuntenutkaan.

Alkoivat syyssateet, kau-
rakymmeniköt oli korjattu
niityiltä, kyntömiehet tuli-
vat. Joskus voi vielä nähdä
muuttolintuparven tai lap-
sen muistissa kauhean suur-
ten kurkien tepastelevan
luhtaniityllä. Kengät olivat
vaihtuneet nahkasaappaik-
si. Kynnöksellä ei näkynyt
polun paikkaa, piti tark-
kaan seurata metsänkolk-

kaa, että pääsi pitkospuille
ja ojan lankkusillalle.

Meitä kulki kaksi koulu-
laista tätä polkua ja yritim-
me aina tallata eri kohtaan,
että olisimme saaneet pol-
un nopeammin. Yöllä oli
voinut sataa, seuraavana
aamuna oli polun teko
edessä. Ojat täyttyivät ve-
dellä, savikko oli ”niljak-
kaa”. Monesti jalka lipsahti
ja oli vatsallaan tai pyllyl-
länsä ojassa, takki savessa
ja saappaat vesilastissa. Seu-
raavalle kivelletti istu-
maan, kaadettiin vesi saap-
paista ja puristettiin suk-
kaa. Heinätupolla yritettiin
pyyhkiä enempiä savia ta-
kista.

Varasimme aikaa 2,5 ki-
lometrin matkalle vähän yli
tunnin. Koulu alkoi yhdek-
sältä. Lähdimme silloin,
kun aamujuna meni, noin
kymmentä vaille kahdek-
san. Lauantaisin koulu al-
koi kello kahdeksalta ja oli
pilkkosen pimeä, kun seit-
semältä piti lähteä. Samoin
sellaisina päivinä, kun kou-
lu loppui kolmelta, oltiin
kotona ihan pimeällä.

Tällaisena iltana tulim
koulusta kylän toisessa
päässä asuvan tytön kans-
sa, hän oli minua pari vuot-
ta vanhempi. Yhtäkkiä hän
osoitti sitä metsäkolkkaa,
mikä oli merkinä polkua
tehdessä, siinä kasvoi suuri
petäjä. Hän sanoi: ’katso,

tuolla petäjän latvassa on
venäläinen tarkka-ampuja,
se tähtää pyssyllä tänne.
Tässä on Suojeluskunnan
ampumapaikka, täällä on
niitä ”sen mielisii”, ovat
ilmoittaneet tästä”. Ilta oli
hämmä ja niin aloin olla
varma, että pyssymieshän
siellä on. Luulen, että tämä
tyttö aikoi ensin narrata
minua, mutta alkoi uskoa
itsekin. Lähdimme juokse-
maan toiseen suuntaan ra-
dalle päin. Siellä vasta oli
ojia, olimme monta kertaa
nurin. Radan vierellä oli
iso oja, ei ollut aikaa ajatel-
la kastuvatko jalat ja nelin
kontin kiipesimme jyrkän
ratapenkereen ylös. Nyt oli
kuljettava kilometrin ver-
ran rataa pitkin ja parin
kilometrin metsänlaitapol-
ku. Oli pilkkopimeä, kun
pääsin kotiin. Siellä oltiin
jo kovasti peloissaan, mitä
on sattunut matkalla. Ih-
meteltiin, kun olin yltä pääl-
tä savessa ja hieissä. En
sanonut mitään tarkka-am-
pujista, olin yöllä huutanut
pariin otteeseen.

Aamulla oli mentävä ta-
vallinen polku. Olin sen
vakituisen koulukaverini
kanssa, eikä petäjä näyttä-
nyt petäjää ihmeemmältä.

Yhtenä aamuna mummo
herätteli; ’nyt o mukava
männä kouluu, niiko pöy-
tälautaa myöt, maat o koh-

mies’. Askeleet eivät litis-
seet, ne kopajivat, kynne-
tys ei upottanut ja ojien yli
oli mukava hypätä. Voi kau-
histus, äiti oli varustanut
pitkät villasukat. Selkäsau-
nalla uhattiin, valtavalla it-
kulla lähdin kouluun. Su-
kat pistelivät koko päivän.
Mukava olisi ollut koulu-
matka, mutta joka askeleel-
la jos jalkaa yhtään taivutti,
”karttasi” sukka. Kolmena
aamuna huusin ja raivosin
sukista ja sain vitsaa kin-
tuille. Olin täynnä uhmaa,
ajattelin jo lähteä maail-
malle, kunnes keksin, että
voin pistää pumpuliset ke-
säsukat alle, kun ei kukaan
näe. Kukaan ei tiennyt koko
talvena tempuistani, kesä-
sukia ei pesty ei parsittu.
Ei ollut keväällä paljon te-
riä, mutta talven ilot oli
pelastettu. Vähän oli huo-
no omatunto kun silitettiin
tukkaa ja sanottiin miten
vitsa teki kiltin tytön; ’siekö
ain yrität hienostella’.

Ei silloin ymmärretty, että
olin allerginen villalle, vaik-
ka sukat oli neulottu ”kaik-
kei lahjoist lampaa villoist”.

Nyt ovat allergisia villalle
lapseni ja lapsenlapseni.
Enkä ole pakottanut villai-
sia pitämään, sen päätin jo
koulutyttönä.

TOINI PELKONEN
Koulutie-kirjoitus
jatkuu tulevissa lehdissä

Yks ainuo koulukuva

Ko katsuoop mei pitäjä kou-
lupiirikirjoi, ni niis o järes-
teä monnii koulukuuvvii.
Tavallisest ne o otettu ke-
vähjuhlii aikaa, ja varsikii
kolmekymmentluku lopul
otetuist kuvis näkkyö, mite
nätit voattiet lapsil o peäl-
leä.

Meil sota-aja koululaisil
ei monillakkoa uo ainuttak-
koa koulukuuvvoo. Sen tak-
kie teä Noitermoa kansa-
koululaisist otettu kuva ke-
vättälvel 1943 o oikiastoa
aika harvinaine. Tätäkeä ei
ois, jos mei opettaja **Uus-
maa Annikki** ei ois tärkijä
matkoas tähe palkant itsel-
lie sijaista. Teä sijane ol
nimelteä **Auvo Nuoliva-
ra**. Häne äities ol siihe ai-
koa tunnettu kirjallija **Auni
Nuolivaara**. Mei kyllä,
Parkkuse Maril, ol maj-
otettu viestimiehii. Auvo ol
yks heist, ja heä ol vissii sen
verra koululoi käynt, et ol
kykenevä opettaja sijaseks.
En mie kyl muista kui kau-
va heä pit meil kouluu, lieks
olt voa muutama päivä. Tuo
homma ol hänel kuitenkin
nii tärkijä, jot heä pyys so-
takaveriiaa ottamoa itsellie
täst koulutyöst muistoks
kamerakuva. Myö koululai-
setkii sit soatii näitä kuu-
vvii.

Täs luokas ol sillose kan-
sakoulu kolmanne ja nel-
jänne luoka oppilaat, se o

nykysi sama ko viijeis ja
kuuveis luokka. Oppilaita
ol yhtensä 40, mut heist o
näköjää olt seitsemä sinä
päivän pois koulust. **Vis-
kari Jaakko**, heä o kuvas
laitimmaine vasemmal, o
kirjottant muistii kaik ni-
met ja ne o tallenettu mei
koulupiirikirja toisie ossoa.
Meil oppilail ol suur ikä-
ero, iha kolme tai neljä
vuotta . Se johtu siint, ko
sova ja evakkovuosie tak-
kie usjal tul kolukäyntii väl-
vuos tai se jäi muute vailli-
naiseks, ja luokka pit alkoa
uuvestoa. Opettajal ol kyl
iso urakka teän luoka opet-
tamises, ja taisiit ne miu
silmissäi ”isot pojat” jos-
kus tahalloaki koitella opet-
taja kärsivällisyyttä. Mut
hyväst heä selvis ja selvis
sijanekkii.

Teä mei luokkakuva o
otettu aurinkoisen kevät-
päivän. Sen näkkyö siintkii,
ko mie ja muutamat toiset-
kii o paljaspäisii. **Lampu
Sanni** ja mie oltii luoka
pienempii ja myö olloa siin
eturivis. Sillo lukuvuos alko
mei koulu vast lokakuu
puolesvälis. Seuraava luku-
vuos ol meil sota-aja kou-
lulaisil ainut kokonaine
kouluvuos omas Noiter-
moa koulu ja se onkii eri-
koise hyväst muistos. Sillo
myö oltii tasaikäsempii ko
täs kuva luokas, ja ko miul

Noitermaan kansakoulun kolmas- ja neljäsluokkalaiset välitutintokuvassa keväällä 1943. Sijaisopettajana Auvo Nuolivaara. Kuva kirjasta Noitermaan seudun historiikki; Vaellusvuodet, toim. Anna-Liisa Heikkilä ja Heikki Karttunen 1986. Ohessa myös kevään 1943 lukujärjestys samasta kirjasta kopioituna.

o olt se onni, jot uon soant
elämätyöksei lapsii opettoa,
nii uskalla sannuo, jot myö
oltii aika rauhallissii ja opi-
halusii. Sinä vuon ei opet-
taja kuitenkaa tarvint sijas-
ta, ja ne viestimiehetkii ol-
liit jo männiet tositoimii,
nii et siint luokast ei uo
kuuvvoo. Ol se sit kuiten-
kii hyvä, ko opettajal ol teä
sijane ja suatie ies yks ai-
noa koulukuva muistoks
tuost ajast. Näi oattelu

ANNA-LIISA

Tunnit	Maanantai	Tiistai	Keskiviikko
9—10	Luonnonoppi	Uskonto	Uskonto
10—11	Laskento	Luonnonoppi	Laskento
11—12	Suomen sodan histor.	Maantiede	Maantiede
12—13	Piirustus	Laulu	Kielioppi
13—14	Piirustus	Ainekirj.	Kirjall. harj.
9—10	Torstai	Perjantai	Lauantai
10—11	Katekismus	Luonnonoppi	Uskonto
11—12	Laskento	Laskento	Laskento
12—13	Maantiede	Historia	Historia
13—14	Lukeminen	Laulu	Kirjall. harj.
	Ainekirj.	Voimistelu	Lukeminen

Pikonmyllyn historiaa eläväksi Montruan matkalla

Lähdin elokuun puolivälissä matkalle mukaan, kun **Reino Äikiä** vihjaisi minulle, että Pyhäjärvelle tehdään kotiseutu- ja nostalgiamatka. Asian teki vielä kiinnostavammaksi seikka, että saisin oppaakseni syn-typeräisen pyhäjärveläisen **Esko Pohjolaisen**, joka oli veljensä ja jälkikasvun kanssa menossa Montrualle.

Yön nukuttuamme Lomaranassa menimme bussin kyydissä Pikojoen maantiesillalle, josta näimme Eskon kotitilan peltoja ja metsiä. Sitten lähdimme kulkemaan Pikomyllyä kohti joen virtaaman suuntaan.

Katselimme sodan aikana tehtyjä puolustusrakennelmia. Esko kävi tapamassa nykyisiä kylän asukkaita, joihin hän oli useiden retkiensä aikana tutustunut. Vielä tapasimme matkan varrella saksalaisen sähköalan miehen vaimoineen. Hän kutsui meidät kotiinsa. He olivat loma viettämässä vaimon sisaren ja äidin kanssa. He olivat kiinnostuneita Montruan ja Pikomyllyn historiasta ja halusivat valokuvia alueesta Suomen isännyydessä.

Mekin olimme kiinnostuneita samoista aiheista. Esko johdattikin meidät Pikojoen padolle. Olin ajatellut isäni ja isoisäni työpaikkaa usein. Olin katsellut kuvia, jotka oli otettu 1920- ja 1930-luvuilla myllystä ja myllärien asunnosta, sekä ympäristöstä, jossa he elivät. Isäni **Rauni Jalo** on aina sanonut, että aika Pyhäjärvellä oli hänen elämänsä parasta aikaa.

Olin lukenut kirjoista Pikomyllyä koskevia juttuja, mutta en osannut hahmottaa sitä maisemaa ja miljöötä, vaikka usein sitä olen ajatellut. Itse myllyrakennus oli suurempi, mitä olin

sen kuvitellut olevan. Valokuvista ei saanut oikeita mittasuhteita. Se on ollut komea rakennus.

Varmaan **Erik Jalo** oli ylpeä, kun hänet valittiin sinne mylläriksi 40 hakijan joukosta. Hän oli vanhimman poikansa **Uunon** kanssa järjestänyt niin jauhatuksen, kuin sähköntuotannonkin parhaalla mahdollisella tavalla. Jostain kirjasta olen lukenut myllärin perheen nauttivan kahvia patoaltaassa olevassa pikku saareissa, ja siellä oli vapaa-päivänä, sunnuntaina rentouttavaa oleilla.

Katselin padolta yläjuoksun suuntaan ja siinä olikin pikku saari, jossa kasvoi isoja koivuja. Esko kertoi sen olevan juuri heidän saunarantansa kohdalla. Otin siitä pari valokuvaa. Kuvittelin mainitsemani kahvihetkien olleen heille juhlahetkiä tiiviiden työrupeamien lomassa. Tosin heidän piti huolehtia sähköstä pyhäisinkin.

Padolta alajuoksun suuntaan katselin ja kysyinkin Eskolta missä kohtaa tukkiränni oli sijainnut. Esko näytti paikan. Kuvittelin isäni työpäivän jälkeen ottamassa vesihierontaa tukkirännistä virtaavassa vedessä. Niin hän oli tehnyt. Samoin tapahtui sotien jälkeen Vehkalahden Myllykylän myllyllä olevassa tukkirännissä. Me hänen poikansa **Pertti** ja minä yritimme myös ottaa suihkuja kovasti virtaavan vedessä. Usein ote lipsahti ja virta tempasi meidät irti tukkirännin laidoista, joista pidimme kiinni.

Myllyn alapuolella oli koskessa betoninen muuri, joka erotti turbiineista tulevan virtauksen ja tukkirännistä tulevan veden, sekä veden, jota juoksetettiin tulvien aikana ohi vesitur-

biinien. Esko kertoi heidän saaneen myllärin luvalla pitää katiskaa betonimuurin päällä. Siitä sai kaloja, kun ne eivät päässeet nousemaan patorakennelman ohi yläjuoksuun.

Myllyn turbiinihuoneen sisällä oli vielä vanha generaattori, josta joku oli tarpeeseensa ottanut kaikki kuparikäämit, mutta itse laite oli paikoillaan lattialla vesiturbiinien päällä. Koskessa oli sähkömoottorin osia. Niistäkin oli kuparit viety. Mieleeni muistui valokuva isäni veljestä **Ollista** työtehtävissä siinä 1932 rakennetussa generaattori-huoneessa, jossa oli ns. lokomotiivi, joka oli höyrykone pyörittämässä sähkö generaattoria. Tämä myöhemmin rakennettu tiilinen rakennus oli edelleen paikoillaan ja lukittuna niin, ettei sitä päässyt katsomaan. Myllyrakennus oli sodan aikana tuhoutunut, mutta lokomotiivi oli ollut sähköntuotannossa vielä 1960-luvulle asti.

Sitten katselin ylemmäs mälle, jossa oli asuinrakennus. Taas mieleeni tuli kuva myllärien uudesta asunnosta, joka oli valmistunut 1923, Jalojen muuttaessa Montrualle. Talo oli kovin toisennäköinen kuin valokuvassa. Esko sanoi sen kuitenkin olevan samassa paikassa, mutta se oli muutettu kaksikerrokseksi ja siinä oli kaksi savupiippua. Alkuperäisessä oli vain yksi keskellä kattoa.

Se oli ollut kaunis rakennus. Alkuperäisessä talossa oli ollut Eskon tietämän mukaan myllytupa ovesta oikealle oleva huone. Siellä myllymiehet saattoivat levähtää ja odotella vuoroaan jauhatuksen edetessä. Talon vastakkaisessa nurkassa olevassa huoneessa oli myllärien radiovastaan-

Myllyn seinää kuvattuna padon alapuolelta 14.8.2010.

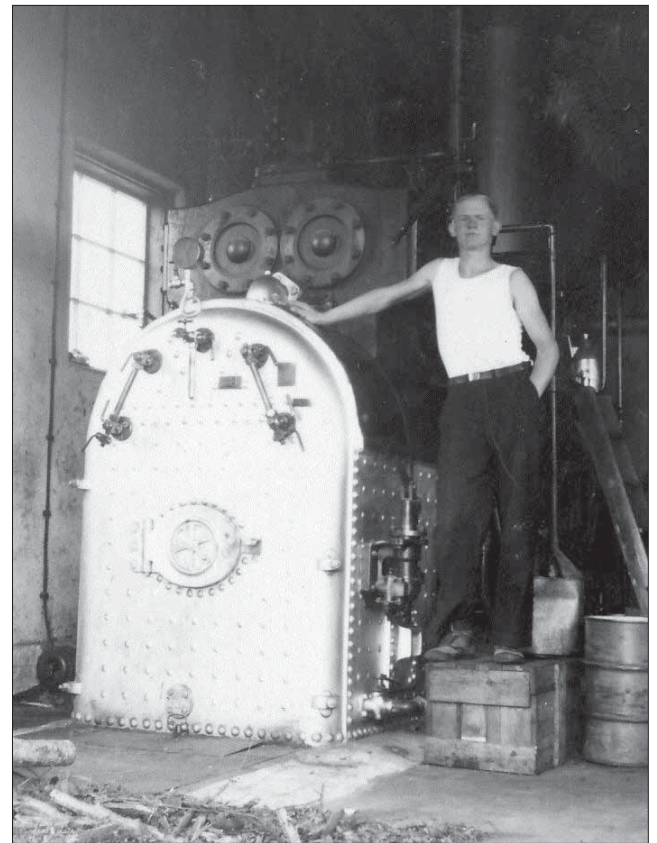
otin, jota kyläläiset pyhäisin kävivät kuuntelemassa. Silloin ei kaikilla vielä ollut omaa radiota eikä sähkövirtaakaan. Talon yläkerrassa olivat poikien huoneet.

Talon kohdalla oli ollut tien toisella puolella hevospuomit, joihin myllymiesten hevoset oli kiinnitetty. Hevospuomien kohdalla vähän kauempana olivat olleet myllärin kotieläinsuojat ja muut talousrakennukset, sekä sauna, joka tuli jo edellä mainittua.

Kun Erik Jalo kuoli syöpään 1932 hänet ilmeisesti haudattiin uuteen hautausmaahan, johon tutustuimme jo tulomatkalla. Hautakiveä ei tietenkään ole tallella. Erikin kuoltua hänen poikansa työskentelivät myllyllä vielä talvisodankin ajan. Sitten he poistuivat Lappeenrantaan.

Tästä kaikesta tuli hyvin ristiriitaisia ajatuksia mieleen. Kuitenkin oli hyvä päästä näkemään paikat, jossa Erik Jalon perhe työskenteli myllärin ammatissa ja jossa he saivat toteuttaa omia haaveitaan, toiveitaan ja harrastuksiaan.

Luulen tulevani vielä Montrualle uudelleen. En kirjoittanut, että luulen me-

Kirjoittajan setä Olli Jalo lokomotiivin vieressä, sähkögeneraattori näkyvä hänen takanaan.

neväni, koska ajatuksissani viivyn vielä Pikojoella.

Kiitoksia Eskolle ja koko Pohjolaisen porukalle mielisestä retkestä, joka hui-

pentui vielä uintiin Pikojoessa, samassa vedessä, jossa isäni mieluusti ui.

PAAVO JALO

Matkapäiväkirjaa Haapasaaren sukuseuran matkalta

Haapasaaret kotipihallaan Ylläppäessä.

Matkalle 4-7.8.2010 lähti sukuseuralaisten lisäksi monta innokasta Käkisalmen ja Valamon ystävää, joiden kaikkien juuret olivat jossakin päin Karjalaa. Matkanjohtajamme toimi **Marja-Leena Juhola**. Matka-Mekka Oy oli varannut meille Aaro E. Mäkelän bussin, ja bussin kuljettajamme **Kari** oli oikein mukava. Hän kuljetti meidät kaikki turvallisesti Kankaanpään-Porin-Rauman-Raisio-Turun-Salon ja Helsingin kautta kohti Venäjän rajaa.

Rajamuodollisuuksista selvittiin aika nopeasti ja matka jatkui kohti Käkisalmea. Matkalla pysähdyimme Horoskooppikivien luona paikallisessa "Metsämar-

ketissa" ostoksilla sekä bensiiniaseman luona rahanvaihdossa.

Käkisalmeen Hotelli Korrelaan saavuimme keskiviikkona iltapäivällä, sillä matkaan oli lähdetty jo puolenyön jälkeen. Karjalassa oli kuten koko Venäjällä silloin todella kuuma. Hotellissa majoituimme huoneisiin ja ruokailimme. Osa matkalaisista kävi uimassa Vuoksessa, tutustumaan Käkisalmen Linnaan ja paikallisiin kauppoihin. Nukkumaan menivät ainakin ne, jotka olivat yöllä matkaan lähteneet.

Torstaina olikin sitten Valamon retken vuoro. Sinne lähtivät ainakin kaikki

sukuseuran jäsenet ja muutama muukin Valamosta kiinnostunut. Linja-auto vei meidät Porkanniemeen, Valamon omaan laituriin, jossa odottelimme hetken, kunnes aluksemme saapui meitä noutamaan. Laivamatka kesti noin 1 tunti 15 minuuttia. Valamossa meillä oli opastettu kävelykierros, lyhyt konsertti ja kevyt lounas Trapezassa. Luostarin kirkkoon piti naisten pukeutua huiveihin ja pitkiin polvet peittäviin hameisiin. Paluumatkallamme laivassa oli paljon mustiin pukeutuneita nunnia.

Perjantaina oli vuorossa kotiseuturetken vuoro. Linja-auto ajoi Pyhäkylän kautta ja siellä kävimme lahjoi-

Hämeenkyrön karjalaiset kotikonnuilla Karjalassa

Hämeenkyrön karjalaiset kotiseutumatkan Venäjän Karjalaan 7.-9.6.2010. Tätä matkaa ei ehkä ihan vielä olisi tehty, ellei tyttäreni **Essi** olisi keksällä 2009 tokaissut: ”Äiti, eikös me voitais mennä sinne Karjalaan. Minä haluaisin oppia tuntemaan **Liisa**-mummon ja **Risto**-vaarin juuret”. Katselin hiukan hölmistyneenä tytärtäni, harvemmin 13-vuotias päästää suustaan tuollaista. Ajatus sai kuitenkin tulta allensa isäni Riston tästä innostuttua. Hän olikin jo suunnitellut seuraavaksi kesäksi matkaa Pyhäjärvelle. Matkaseuran täydensi vielä siskontyttäreni **Katri-Maria** sekä veljeni **Veli-Pekka**.

Kesäkuinen maanantai-aamu vihdoinkin koitti jolloin lähdimme aamuvahin Hämeenkyröstä kohti Imatraa ja rajanylitystä. Pitkä matka kului rattoisasti **Hiiren Erkin** Toiviaisten suvusta tekemää sukututkimusta tutkiessamme. Totesimme, että **Toiviaiset** asuttivat Pyhäjärven seutuja yli 300 vuotta kalastellen ja maata viljellen. Hämeenkyrössä olemme vaikuttaneet huomattavasti vähemmän aikaa, vasta n. 60 vuotta. Olimme siis ehdottomasti matkalla kohti vanhoja kotiseutuja.

Rajanylitys sujui lukuisista epäilyksistä huolimatta ilman suuria ongelmia. Naapurimaan tiestön huono kunto sen sijaan konk-

retisoitui pian rajanylityksen jälkeen – meiltä meni rajalta Pyhäjärvelle noin kolme tuntia, vaikka matkaa oli vaivaiset 100 km. Enpä valita enää että Suomen tiet olisivat huonossa kunnossa. Matkalla selväsi kävi myös paikallisen maaseudun valitettavan huono tila. Pysähdyimme vanhalla muistomerkillä Pyhäjärvellä.

Illan tullen saavuimme Musakan Lomarantaan, joka oli erittäin positiivinen yllätys. Kaikki oli hienosti hoidettu, huoneet siistejä sekä kaikki toimi erinomaisesti. Mainion illan täydensivät paikallisiin reseptein loihdittu illallinen, sekä saunominen ja uinti Pyhäjärven rannalla.

Tiistaina vuorossa oli Konevitsan luostari-alueeseen sekä vanhoihin kotiseutuihin tutustuminen. Konevitsan luostari oli mielenkiintoinen vierailu. Etenkin kahden luostariveljen kesäkirkossa pitämä laulesitys oli vaikuttava. Täytyy myös kunnioittaa asukkaiden uskonlujuttua, koska he vuodesta toiseen tuolla saarella asuvat seuranaan sikoja, muutama lehmä sekä jokunen hevonen. Sympatiapisteeet keräsi jaloissa pyörinyt kissa taistelujälkineen. Ilma oli hyytävän kylmä. Lämpötila oli noin 13 astetta, jota Laatokan kylmä tuuli täydensi. Olimme siis umpijäällä.

Hämeenkyrön karjalaisten matkalaisryhmä lähtötunnelmissa Musakan Lomarannassa.

koko porukka kesähepenissämme. Onneksi **Musakan Antti**, entisenä urheilijana, piti meitä vauhdissa esitellensä saarta.

Iltapäivällä vuorossa oli vanhoihin kotiseutuihin tutustuminen. Kostermaan kylässä Toiviaisten talon perustukset löytyivät helposti, sillä isämme on käynyt siellä jo useita kertoja. Seutu jossa talo oli aikanaan seissyt, oli vanhaa rantavainiota, tai oli nyt ainakin. Taustalla häämötti Pyhäjärvi, jonka ranta oli muutaman sadan metrin päässä. Itse Toiviaisten talo kiinnosti minua suuresti. Se oli juuri saatu välirauhan aikana valmiiksi, kun käsky lähteä tuli taas. Musakan Antin mukaan monia taloja sodan jälkeen purettiin ja pystytettiin uudelleen muualle. Ei siis ihme että upouusi Toiviaisten talo purettiin ja asutettiin jossain muussa paikassa uudelleen.

Mittailin perustuksia ja yritin hahmottaa, minkä kokinainen talo aikanaan oli. Melko suurelta vaikutti sen ajan taloksi. Haikena katselin vanhoja ja villiintyneitä sireeni- ja ruusupusikia. Mietin kuumeisesti, mitä voisinkin täältä ottaa mukaan muistoksi. Koska välineinä olivat vain kädet, olisi kasvien kaivaminen haastavaa. Seisoin keskellä taloa ja totesin että allani on jotain ”keinuvaa”, kiviä ehkä. Aloin kaivaa ja yllä-

Toisen ja kolmannen polven Toiviaisia Kostermaassa Pyhäjärven rannalla: Katri, Essi, Sari ja Veli-Pekka.

tykseksi sain esiin vanhan tiilen nurkan. Tämän täytyy olla vanhaa palomuuria tai uunia. Sain kuin sainkin ¾ tiilen palan esiin ja ylpeänä vein sen mukana. ”Vaikka pala kerrallaan mukaan”, totesin itselleni.

Myös muu matkaseurue tutki vanhoja kotitaloja ja tiloja innokkaasti. Muutamista taloista olivat ainoastaan Toiviaisten tavoin perustukset jäljillä, mutta muutamissa oli vielä asukkaita jäljellä. Osa pääsi jopa juttelemaan uusien asukkaiden kanssa. Valokuvat

ja vanha apteekkiresepti olivat mielekkäitä tuliaisia. Oli kotiseutujen kunto mikä tahansa, on niiden näkemi-

Kollipoika Konevitsassa.

nen varmasti aina vaikuttava kokemus. Illalla vuorossa oli matkakokemusten kertailu, illallinen sekä karaokeilta Musakan lomakylässä.

Keskiviikkona vuorossa oli kotimatka Viipurin kautta. Viipurissa emme valittavasti voineet kauaa viipyä. Kävimme pyöreässä tornissa pikaisesti kahvilla, sekä nopeasti kauppahallissa. Siellä olisin viipynyt pidempäänkin, kaupankäynti kiinnostaa aina. Tytöt olivat kuitenkin jo kovasti menossa bussiin, että päästään täältä joskus pois, totesivat tytöt minulle. Kotimatalla oli aikaa kerrata matkan antia: vanhojen kotikontujen näkemistä, uusia tuttavuuksia, suvun historian oppimista sekä omiin juuriin tutustumista. Antia joka ei varmasti hetkessä unohdu.

SARI HIRVELÄ
ja VELI-PEKKA
TOIVIAINEN

Kirjat

Kaipaus Karjalaan kertoo matkoista kotiseudulle

Kotiseutumatkoihin liittyvistä tarinoista on tänä vuonna julkaistu **Liisa Lehdon** toimittama antologia *Kaipaus Karjalaan*, joka on koottu Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkiston vuosina 1992 ja 2007 järjestämien keruiden pohjalta. Liisa Lehto työskentelee arkitutkijana Suomalaisen Kirjallisuuden Seurassa.

Mukana teoksessa on pyhäjärveläisen **Toini Pelkosen** kertomus kotiseutumatkaltaan vuodelta 1989. Kertomusta kuvittaa **Lempi Wilsonin** ottama kuva Pyhäjärven kirkon paikalta. Kirjassa on myös kuva **Arvo Hassista** ko-

tinsa portailla Pyhäjärvellä vuonna 1991.

Runsaasti kuvitettu teos tarjoaa koskettavan näkymän karjalaisten tuntoihin, suomalaisuuden kipupisteisiin ja julkikertomattomaan Suomen historiaan ja kollektiiviseen muistiimme.

Teoksessa ääneen pääsevät eri-ikäiset Karjalan-kävijät ja karjalaisten jälkeläiset. Kotiseutumatkojen nostattama tunne on harvoin ristiriidaton; kirjoittajien kokemuksissa sekoittuvat suru, ilo, katkeruus ja anteeksianto. Yhteistä kaikille on kuitenkin kaipuu Karjalaan.

Kotiseutumatkat Karjalaan ovat 1990-luvun alus-

ta lähtien muuttuneet osaksi nykykarjalaista elämää: tapaa: kuljetaan tutuilla teillä, etsitään kotia tai sen kivijalkaa, uidaan Laatokassa tai kotijärven rannassa, kerätään kukkia tai marjoja, istutaan lapsuuskivellä. Muistellaan menneitä, nautitaan ja riemuitaan tai itketään haikaita kyyneleitä.

Osalle matka on ollut pettymys: kotitalosta löytyy portaat tai uninin muuri, pihalta vain pystyyn kuollut omenapuu. Joillekin taas käynti menetetyssä Karjalassa on vapauttava ja palkitseva kokemus. Kirjan seitsemässä luvussa kotiseutumatkailua tarkastellaan eri puolilta. -MRT

tustalonpoikien muistomerkillä, suomalaisten sotilaiden sankarihaudoilla ja sillä paikalla, missä Pyhäjärven kirkko kerran sijaitti. Sitten suuntasimme Yläpäähän, jossa kävimme Laatokassa uimassa. Kävimme katsomassa myös Haapasaarien tonttia, missä jäljellä oli vielä se mänty, jonka juurella matkalla jälleen kerran ollut matkanjohtajan äiti, **Hellä Tuomisaari**, o.s. **Haapasaari** ja sisarensa **Irma** olivat aittassa nukkuneet, kun sinne oli osunut venäläisten kraanaatti.

Linja-auton luona juotiin kahvit ja syötiin yhteisiä eväitä, mm. **Laamasen Marjatan**, o.s. Haapasaa-

ren leipomia karjalanpiirakoita. Sitten vähän laulettiinkin. Paluumatkalla poikettiin Kiimajärven rannalla käsiä viruttelemassa ja tutustumassa Montruan koulurakennukseen, joka oli toiminut parin suvun jäsenen äitien kouluna. Nykyisin siellä oli majoitettuna metsureita, jotka olivat raivaamassa Asta-myrskyn aikaansaamia jälkiä: tuhansia puita oli kaatunut metsissä ja Käkisalmen puistoissa. Käkisalmissa puut oli saatua jo lähes raivattua. Meidät kutsuttiin sisälle kouluun. Emäntämme oli kotoisin Ukrainasta, mutta hänellä oli mukana englantia puhuva rouva ja oma poika, joten keskusteluista selvitettiin.

Illalla kukin vietti aikaan-

sa omalla tavallaan, osa oli Vuoksessa uimassa, kuten olivat tehneet joka ilta. Yhteistä viimeistä iltaa vietimme ”hiihtobaarissa”. Sitten vaan nukkumaan ja aamulla aamupalan jälkeen linja-autoon matkatavaroineen ja kohti rajaa. Ennen sitä pysähdyimme vielä ”Metsämarketissa” ja tunnin verran Viipurissa. Rajamuodollisuuksien jälkeen ajoimme Leikariin syömään ja siitä sitten pikkuhiljaa väkeä jäi matkan varrelle. Matka oli oikein mukava. Oli naurettu ja laulettu.

Matkapäiväkirjaa pitivät sukuseuran jäsenet

SIRPA KATILA
ja tyttärensä
MARJO LEHTI

Vernitsan kuulumisia

Laatokan rannalla sijaitseva Vernitsan kylä oli asukasluvultaan viidenneksi suurin Pyhäjärven kylistä. Peltoalaltaan se oli Pyhäkylän ja Konnitsan jälkeen kolmanneksi suurin. Peltojen yhteydessä oli niittyjä ja näiden yhteisala oli suurin Vernitsalla.

Venäläiset, saatuaan kaulaan kylämme haltuunsa, hävittivät sieltä kaikki talot kansakoulua myöten. Jotakin taloja jäi Sortanlahden reunaan. Kylän autiudesta huolimatta useat vernitsalaiset ovat käyneet juurillaan, jopa monena vuotena peräkkäin. Ja tietysti jokaisen matkalaisen tie vei myös kylän omaan Laatokan hiekkarantaan, Jahvenitsaan.

Kun ensimmäisen kerran pääsimme kotikyläämme, sen laajat peltoaukeat olivat kolhoosin viljelyksessä aina Haminan korpeen asti. Vaikka taloja ei ollut, niin viljelty maisema oli rauhallinen ja hyvä katsella. Suopellon kohdalla oli tehty isoja ojakaivauksia.

Jonkin vuoden kuluttua viljelty alue supistui ja tilalle tulivat valtaisan mustat karjalaumat. Karjan jäljiltä pellot muuttivat kauniiksi. Pelloista oli tullut ihania niittyjä, joissa kasvoi niittyleinikkiä, tervakukkaa, kisanakelloja, hienon hienoa heinää, nuokkuhelmikkiä ym. Pirosen ojaasta eteenpäin aina Ylläppähän asti alue on nykyisin luonnon-suojelualue, josta on isot kyltit Ylläppähän menevän tien varressa. Nuotiointen teko on ehdottomasti kielletty. Jahvenitsa on osa tätä aluetta.

Majavat, nuo luonnon rakennusmestarit, olivat tehneet v. 2002 Pirosen ojaan padon ja melskasivat uimaltaassaan notkeina. Ruisräikkä äänteli kauppana. Tämä luonnontila tuntui tosi hyvältä. Se oli kuin jotain kaukaista idylliä. Hovimäen laajat pellot olivat silloin vielä heinäviljelyksessä, koska pellon reunoil-

Vernitsan kylätie on hiljainen. Yksinäinen saarnipuu on muistona Vernitsan kansakoulusta, joka vihittiin käyttöön elokuun 28. päivänä 1930. Koulun tontille istutettiin silloin tämä saarni. Siitä on vuosien kuluessa revitty ja riivitty oksia, mutta sinnikkäästi se tervehtii Vernitsan kävijöitä.

lassa, koska pellon reunoil- la näkyi muovipaaleja.

Saakoskelta Vernitsalle ja Pietariin

Viime heinäkuussa päätti kahdeksan hengen ryhmä Keski-Suomesta käydä Vernitsalla matkatessaan kohti Pietaria. Matkassa oli Vernitsalla syntyneitten nyt jo edesmenneitten isien lapset. Päiviö Lappalaisen poika Mauri, Päiviön veljen, Heimon poika Hannu Lappalainen Anneli puolison kanssa, Javanaisen Kai- no Gunnarin lapset, poika Pekka Javanainen ja Eila-

vaimo, sekä Eija-tytär miehensä Raimo Niemisen kanssa. Kaikki olivat syntyneet Keski-Suomessa. Mukana oli vielä Salme Rintala, sekä venäjänkielentaitoinen autonkuljettaja Juha Saarinen Saakoskelta.

Matkatessamme Musakan Lomarannasta kohti Vernitsaa, nähtiin Sortanlahdessa varsinainen kansainvaellus. Venäläisiä pikkuautoja ja busseja oli Konevitsaan menevän laiturin luona todella runsaasti. Luostari on suosittu matkailukohde viikonloppuisin venäläisille. Laiturin vie-

reen oli tuotu jopa siirtovessat.

Mennolan mäellä **Soikkelin** ja **Tukiaisen** talot kyyhöttivät nukkavieruina. Rasilaisen kohdalle oli tullut kaunis siisti talo ja edempänä muitakin uusia datsoja. **Anttosen** spireat olivat levinneet laajalle alueelle.

Lagströmin ojan kohdalla Eija huudahti riemas- tuneena ”mei pihan kuuset näkkyt jo”. Epäilin hie- man, voiko Javanaisen kuuset näkyä tähän asti, mutta totta se oli. Ajaessamme hyvin huonoa ja reunoil- taan puskittunutta tietä, tulimme Pirosen ojaalle. Siitä suoraan oikealla Suoperän takana oli aikoinaan **Pekka** ja **Agneetta Javanaisen** talo, jonka pihassa oli heillä kaunis iso puutarha ja kuusaita. Nyt kuuset olivat kasvaneet 70 vuoden aikana valtavan suuriksi ja seisovat siellä päättänsä pitempänä muita puita. Jylhinä ja totisina ne olivat kuin sotilaat rivissä. Ja siellä samalla suunnalla oli myös Maurin ja Hannun isovan- hempien **Matti** ja **Impi Lappalaisen** talo.

Vernitsan peltoja ei ole viljelty enää ainakaan viiteen vuoteen ja pellot kasvavat nyt karkeaa korkeaa heinää ja pensaikkoa. Sitä venäläisten ”kansalliskukkaa” jättiputkea ei onneksi näkynyt. Vernitsan venäläinen nimi on Terepebo.

Jahvenitsa on venäläisten yleinen uimaranta

Jahvenitsan uimarantaan vie oma ”bulevardi”, mutta meidän pikkubussi ei päässyt kuin **Paason Emman** ja **Aukustin** talon paikkaan asti.

Sää oli silloin poikkeuksellisen tuulinen ja kun kävellemme rantaa, kuului tuttu Laatokan la- neiden kohina. Rannassa oli ennen ränsistynyt jalas- mökin tapainen kiosk. Nyt oli rakennettu oikein tilava siisti kiosk terasseineen ja siinä kaksi pöytää asi- akaille. Rannassa vasemmal- la oli uusia puisia pöytiä ja penkkejä. Oikealla metsi- kössä oli telttailijoita ja hen- kilöautokin oli jotenkin sin- ne päässyt. Normaalisti rannalta näkyvät Konevit- san kupolit hyvin, mutta nyt oli esteenä savusumua

ilmassa. Kävelimme paljain jaloin hienossa rannan hie- kassa, ihailimme aaltoja ja jätimme lopulliset hyvästit Laatokalle.

Samoin vilkutimme lo- pulliset jäähyväiset kook- kaille kotikuusille, yksinäi- selle saarnille ja koko kyläl- le. Vernitsa jäi nukkumaan ikuista ”ruususen” untaan, jota ei varmasti minkään valtakunnan prinssi enää herätä unestaan.

Matkamme jatkui kohti Pietaria ja siellä kaikki lut- viutui hienosti kuljetta- jamme **Juha Saarisen** kie- litaidon ansiosta. Juhalle menee muuten Pyhäjärvi- lehti. **Päiviö Lappalainen** oli aikoinaan Pyhäjärvi- lehden asiamies ja hän sai kes- kisuomalaisen Juhankin ti- laamaan lehden perustelul- la: ”Kun kuljetat usein py- häjärveläisiä, niin kyllä si- nun pitää lehti tilata”

Kiitokset sukulaiset ja ystävät mukavasta matka- seurasta ja eiköhän lähdetä ensi kesänä Juhana ehdotta- malle matkalle Murmansk- iin. Sieltäkin saattaa löytyä sukujuuria.

SALME RINTALA

Sankarihautaan on siunattu useita Lappalaisen sukuun kuuluvia. Heidän muistonsa ei unohdu. Vas. Anneli ja Hannu Lappalainen, Mauri Lappalainen, Eija Nieminen o.s. Javanainen, Eila ja Pekka Javanainen. Kuvat: Salme Rintala.

Savolaisen siskokset ja serkukset tyytyväisiä reissuunsa

Savolaisten siskokset ja serkukset tekivät kotiseu- tumatkan heinäkuussa ra- jantakaiseen Karjalaan, jos- ta Savolaisen sisarusparven sekä äiti että isä ovat kotoi- sin. Matkalle saatiin mu- kaan myös ystäviä, tuttav- ia ja muuten niistä maisemi- ta kiinnostunutta väkeä.

Jo ennen kukonlaulua starttasi Ylikosken bussi Kankaanpäästä 24.7.2010 ja retkeläisiä noudettiin kyy- tiin pitkin matkaa.

Iltapäivän puolella sitten ylitettiin Venäjän raja ja si- tä matka jatkui Kiviniemen sillan kautta kohti Pyhäjär- veä ja majoituspaikkaam- me **Antti Musakan** Lo- marantaa Pyhäjärven ran- nalla.

Seuraavana päivänä kier- simme Sakkolaa etsien mm.

Hovinkylästä äitien kotisi- joja. Hovinkylän kansakou- lu sieltä vielä löytyikin par- tisaanileirin keskeltä, kun oppaamme Antti aikansa soitteli ja selvitteli.

Maanantaina menimme laivalla Konevitsan luosta- risaarelle, jossa Musakan Antti myös oli oppaana ja tulomatkalla etsittiin Salit- sanrannasta Savolaisten ko- tipaikkoja ja maisemia. Sa- litsanrannan kansakoulu löytyi myös Pyhäjärven ran- nalta ja siellä mm. retkeläi- sistämme **Aarne Savolai- nen** oli aikoinaan koulu- tiensä aloittanut.

Tiistaiaamuna bussin nokka käännettiin jo kohti Viipuria ja kotimaisemia. Matkamme oli oikein on- nistunut, ilmat olivat liian- kin hyvät. Lämpötila huite-

li siellä 30 asteessa ja hiki oli pinnassa kaiken aikaa, mutta ei se tunnelmaa pi- lannut.

Onnistuneesta matkasta kiitämme **Paula**-serkkua, koska hän käynnisti mat- kan suunnittelun, ja Antti Musakkaa Lomarannassa, jossa kaikki toimi, ruoka oli hyvää ja majoitustilat moitteettomat, sekä toteu- tuksesta huolehtinutta Yli- kosken Liikennettä ja hei- dän henkilökuntaansa.

Matkalaisten puolesta

ATRI SAVOLAINEN

Karjalan kotiseuturetke- läiset 27.7.2010 Pyhäjär- vellä, majoituspaikas- saan Antti Musakan Lo- marannan edessä jo ko- tiinlähötunnelmissa.

Pärssisen sukuseurassa myrskytuhojen matkalla

Tämänvuotinen Pärssisen sukuseuran kesämatka Pyhäjärvelle tehtiin elokuun alkupäivinä. Matka sattui ajankohtaan, joka jäi meille kaikille muistiin ”myrskytuhojen matkana”. **Kaarina Pärssinen** kirjoitti tämän lehden elokuun numerossa myrskystä, joten kerro niistä enempää.

Matkamme kesti kaikkiaan neljä vuorokautta. Matkapäivien lisäksi perillä ehdimme olla kaksi kokonaista päivää. Kerron tässä matkakuvauksessa, jonka kirjoittamiseen olen saanut apua tädiltäni **Maija Luukkaselta** sekä Kaarinalta, näiden Karjalassa vietämiemme päivien sisällöstä.

Päivät olivat hyvin lämpöisiä, mittari kipusi yli kolmenkymmenen. Meitä oli pieni kahdentoista hengen joukko Pyhäjärven Pärssisiä ja Pärssisten ystäviä sekä kuljettajanamme venäjänkielentaitoinen **Sergei**. Hänestä oli meille monessa tilanteessa myös tulkiaapua. Matkanjohtajana toimi **Antero Pärssinen** ja hänen apunaan **Timo Pohjola**.

Itselleni tämä oli kolmas esi-isieni asuinpaikoille suuntautunut matka. Isovanhempani ovat pappani **Heikki Luukkanen** Konnitsan kylästä ja mummoni **Anna-Liisa Luukkanen** (o.s. **Hassi**) Hassinmäeltä. Pappani äiti **Varpu** oli Pärssisiä, kotoisin Kahvenitsasta, jossa hänen sanojensa mukaan hiekatkin olivat lämpimämpiä kuin missään muualla. Varpu-mummon mukaan olen saanut toisen nimeni.

Mitä sain kokea tällä matkalla?

Ensimmäisenä päivänä perillä aamupalan jälkeen lähdimme Sergein kyydissä kiertämään ja tutustumaan kotipaikkoihimme. Ajoimme rautatieasemalle ja siitä suuntasimme Alakylän kautta Konnitsaan. Pysähdyimme Hassinlammilla ihmettelemässä myrskytuhoja.

Seuraavassa etapissamme Konnitsassa nähtiin, että sinne oli rakennettu sitten viime käyntien muutamia uusia tiloja. Osa hajallaan Konnitsassa olleista entisistä karjalaisten taloista on aikoinaan siirretty keskemälle Kiimajärven luoteispäähän.

Kävelimme Konnitsan kylän raittia. Kansakoulu oli paikallaan. Vanha koivuvanhus, joka on varmaan nähnyt sen päivän, jolloin Heikki-pappani on käynyt tätä koulua, oli myrskyssä kaatunut koulun pihalle pitkän pituuttaan. Onneksi ei kaatunut rakennusten päälle.

Konnitsan joki virtasi hiljalleen, niinkuin ennenkin, laskien Vuoksen kautta Laatokkaan. Konnitsan raittiusseuran talo, joka tätiini mukaan oli vielä viime vuonna paikoillaan, joskin

sen seinästä oli irroitettu lautoja, oli nyt joko purettu tai palanut. Ainoastaan rauniot olivat enää jäljellä.

Pysähdyimme myös kylänraitin varteen siirretyn pappani kotitalon viereen. Talon nykyiset asukkaat olivat töissä Pietarissa. Metalliaidan ympäröimällä pihalla oli vain vanhempi nainen, joka hoiti kasvimaata ja tuli kanssamme juttusille. Emme valitettavasti päässeet sisälle taloon.

Ajattelin, että tästä talosta ovat minunkin sukujureni. Heikki-pappani olisi jo 94-vuotias, jos olisi elänyt, mutta kuoli jo 78 ikäisenä v. 1994. Mitä nuo hirret voisivatkaan kertoa, jos se olisi mahdollista? Ihme, että talon hirsirunko on säilynyt hyväkuntoisena ja ryhdikkäänä ja vaikka ulkolaudoitus ja joku vinkke-li talosta puuttuvat, se näyttää päällisin puolin aivan kelpo kunnossa olevalta karjalaistalolta.

Räisälän ja Käkisalmen suunnalla

Matkamme jatkui, ajoimme Tiurin kautta Räisälään. Matkan varrella kävisimme katsomassa pientä tsasounaa, joka on rakennettu Vuokseen pienelle luodolle. Tämä tsasouna on venäläisen puurakentamisen taidonnäyte. Räisälän kirkolla pysähdyimme ja ensimmäiseksi ehtineet pääsivät kurkistamaan kirkon sisälle. Siellä oli parhaillaan remontti menossa.

Näimme matkan varrella Myllypellon aseman, jonne isovanhempamme tulivat v. 1939 joulun alla talvipakkasella karjoineen. Silloin pakkasen hipoi neljääkymmentä, mutta nyt oli lämpöasteita päälle kolmekymmentä.

Ajoimme Käkisalmen kautta poiketen Käkisalmen linnassa ja torilla. Paimnostavan helteen takia ja Anteron saatua tutuiltaan puhelimitse varoituksen Raudun suunnalta lähestyvistä myrskyistä jätimme Vuohensalon hiekkaranoille menon väliin. Kuumman päivän jälkeen useimmat pulahtivat heti Musakalle palattuamme Pyhäjärven vilvoittavaan veteen. Myöhemmin päivällisen jälkeen iski päälle myrsky, josta Kaarina niin elävästi kirjoitti.

Kahvenitsan maisemissa

Toisena päivänä lähdimme tutustumaan Kahvenitsan kylään, jossa on asunut paljon Pärssisiä. Kahvenitsassa onkin alueita, joissa kaikkien sukunimenä on ollut Pärssinen ja puolet kylän talollisista olivat Pärssisiä. Mieleeni jäivät Anteron ja Timon esittelystä paikkojen nimet kuten Puikkoinen 1 ja 2, Kahvenitsa, Kiivernotko ja Heinoinen.

Täällä alkumatkassa pysähdyimme Anttilanmäellä **Esko Pärssisen** ja hänen

sisarensa Kaarinan vanhempien kotitalolle, joka on Eskon synnyinkoti. Siellä moni asia näytti olevan paremmassa kunnossa kuin useammassa muussa näkemässämme talossa. Puutarha oli mallikkaasti hoidettu ja tuottoisa, kukat kukkivat kauniisti. 1910-luvulla rakennetun talon maalaamista keltaiseksi oli aloitettu.

Siellä otettiin entiset talon asukkaat ja muutkin matkalaiset lämpimästi vastaan ja saatiin käydä sisällä talossa. Pihapiiriin oli valmistunut lomakäyttöön kevytrakenteinen uusi asutus.

Pysähdyimme myös Kahvenitsan koulun paikalla. Matkalaisista Esko Pärssinen, s. 1929, aloitti yhdessä kaksosveljensä **Erkin** kanssa koulunkäynnin tässä kyläkoulussa. Sammaloituneen vanhan metsän siimeksessä erottuneet kivijalat auttoivat tunnistamaan paikan. Itse koulurakennus on siirretty Pyhäkylälle.

Ajoimme autolla pitkästi Heinosiin päin. Siellä oli suuret pellot täysin hoitamatta. Ajattelin, että ennen näitä peltoja on kynnetyt ja kylvetty ja niistä on saatu jokapäiväinen leipä. Nyt ne on jätetty oman onnensa varaan pusikoitumaan. Jätitiukonputket rehottivat valtoimenaan. Osa kansasta elää nälkärajoilla. Mietin, mikseivät tämän maan päättäjät tee asialle mitään.

Esko ja Kaarina yhdessä veljenpoikansa **Markun** kanssa yrittivät ajaa pakettiautolla perille asti, ennen sotia viimeksi Heinosisissa sijainneelle perheen kotipaikalle. Myrskysade oli pehmentänyt pellon niin, että matka jäi kesken.

Pyhäjärven ympäri

Seuraavaksi lähdimme kiertämään Pyhäjärveä. Kuljimme Lahnavalkaman tiehaaran ohi suuntanamme Kelja. Keljasta ovat kotoisin matkamme johtaja Antero Pärssinen ja hänen sisarensa **Anja** ja veljensä **Ilmari**. He pääsivät vierailemaan kotitalossaan.

Matkamme jatkui edelleen. Poikkesimme Sortanlahteen, josta lähtee laiva Konevitsaan. Sataman ravintolalaivassa nautittiin päiväkahvit. Kuljimme edelleen läpi kylän Yläjärvi - Enkkua - Kostermä - Tolsterniemi - Suhapaari - Kivipaarina - Pöhlölä. Matkalla nähtiin paikoin hyvin runsaasti myrskytuhoja. Ja niin olimme ajaneet Pyhäjärven ympäri. Pysähdyimme Pyhäkylän kauppaan ja sieltä saimme ostaa hersryniä kotiin tuomiseksi.

Koska nyt oli keskikesä ja ilmat hyvin lämpöiset, saimme iltaisin pulahtaa Pyhäjärveen vilvoittelemaan. Vaikka järvi on suuri, olivat sen vedet lämpimät uida. Vedessä näkyi kalanpoikasten parvia. Kun

Hassinmäen hongikossa Luukkasen Katri, Maija, Ritva ja Markku. Heistä kirjoittaja Katri on Ritvan ja Markun tytär, Maija on Markun sisar ja Katrin täti.

seisoin paikoillani vedessä, pienet kalat tulivat näykkimään pohkeitani.

Viimeisenä iltana Antero kertoi meille havainnollisesti, miten voimme löytää vuoden 1818 henkikirjat internetistä, sekä vanhat kartat. Kävimme läpi Pyhäjärven maajakoa ja verotusta, mikä valotti sen ajan ihmisten elämää yllättävän havainnollisesti!

Meidän maalla

Monesti reissun aikana oli tunne, että kävelin meidän suomalaisten maalla, meiltä viedyllä. Olisi ehkä helpompi hyväksyä tämän maa-alueen menetys, jos sen nykyiset asukkaat pitäisivät siitä parempaa huolta ja näyttäisivät arvostavan sitä enemmän.

Tosin näytti siltä, että jonkinlaista yritystä oli tehty, monia paikkoja oli siistitty verrattuna ensimmäiseen yli kymmenen vuotta sitten tekemääni reissuun.

Viipurissa monia suomalaisten rakentamia arvoraakennuksia oli kunnostettu tai kunnostettiin. Uusia kohteita taloja oli noussut sinne tänne. Toisaalta pellot olivat huonommassa kunnossa eikä karjaa näkynyt juuri missään. Näkemäni Karjala piirtyy muistiini vihreänä, vehmaana ja lämpimänä.

Kiitos matkanjohtajalle, kuskille ja kaikille reissuun osallistuneille siitä, että teitte tästä reissusta niin mukavan ja onnistuneen!

KATRI LUUKKANEN

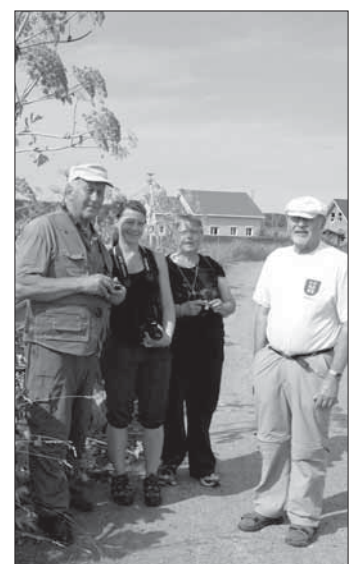

Konnitsan koulun edessä ollut koivuvanhus oli kaatunut myrskyssä kohti koulua, muttei ollut vahingoittanut rakennusta.

Kaarina Pärssinen, Oleg Feodorov, Esko Pärssinen ja Markku Pärssinen Eskon ja Kaarinan perheen kotitalon luona. Reilu 90-vuotias talovanhus on saamassa uuden maalin pintaansa.

Luukkasen perheestä Markku, Katri ja Ritva ja Jorma Nikkilä Kahvenitsan pelloilla, vierellään jätitiukonputkia, taustalla yksi kylän uusista taloista ja pilkkahdus Kahvenitsan järvestä. Kuvat: Katri ja Maija Luukkanen.

Pärssisen sukuseuran ryhmä yhteiskuvassa.

Montruan, Pölhölän ja Kalamajan jakokunta retkeili Ruotsissa

Montruan, Pölhölän ja Kalamajan kesäretki ja kokousmatka tehtiin tänä vuonna 4.-7.7.2010 Ruotsiin. Kaikkiaan 22 retkeiläistä lähti 4.7. Isabella-lavalla kohti Tukholmaa. Aamulla 5.7. bussimme suuntasi kohti Smålandiaa ja siellä Oskarshamnin lähellä olevaa Figeholmia, jossa **Marjatta** (o.s. **Kinnari**) ja **Göran Grönhammar** odottelivat meitä ystäväpariskuntansa **Veikon** joka oli tullut sotalapsena Ruotsiin ja hänen vaimonsa **Ullan** kanssa. He olivat kattaneen ulos pitkälle pöydälle maittavan aterian, jota syödessä vaihdettiin kuulumisia ja Suomen terveisiä. Aikaa ei kuitenkaan ollut paljon, koska ryhmämme piti ehtiä illaksi Helsingborgiin ja matkaa oli vielä paljon jäljellä. Niinpä kiitimme isäntäväkeä ja jatkoimme matkaa länttä kohti. Helsingborissa **Kyllikki** (o.s. **Kinnari**) ja **Richard Hantell** olivat meitä vastassa Skandic-hotellin edessä ja auttoivat majoittumisessa.

Seuraavana aamuna **Kyllikki** saapui hotellille, josta lähdimme tutustumaan paikallisiin nähtävyyksiin. Ensin kävimme Sofieron linnan puistoa ihailemassa. Linna on ollut aikoinaan Ruotsin kuninkaallisen Bernadotte-suvun omistuksessa, heidän kesäviettopaikkanaan. Laajalla alueella on runsaasti erilaisia istutuksia, etenkin kuningas Kustaa VI:n harrastamia alppiruusuja, joita alueelta löytyy noin 10000 pensasta, 300 eri lajiketta. Lapsia kiinnosti tietenkin nykyisen kuninkaan ja hänen sisarensa käytössä ollut leikkimökki. Alue on nykyään Helsingborgin kaupungin omistuksessa. Tämän jälkeen kiipesimme Kullabergin näköalapaikalle Möllesä. Sieltä sai ihailla näkymiä laajalle ympäristöön aina Tanskan rannikolle asti. Pistäydymme vielä Höganäsissa tehdasmyymälässä, sieltä löytyi keramiikkaa ja lasitavaroita kotiin tuliaisiksi. Sitten olikin jo aika suunnata Hantellien kotiin, siellä odottivat talon isäntä **Richard** ja tytär **Ulrika**.

Kyläjuhlan aluksi kokoonnuimme lipputangon ympärille, josta laskettiin alas Scånen lippu (punaisella pohjalla keltainen risti). Tilalle **Richard** nosti lippulaulun säestämänä Suomen lipun, joka oli vanha Montrualta tuotu ja kaksi evakkomatkaa kokenut lippu. Kyläjuhlaa jatkettiin jännittävällä kilpailulla. Aikuisilla oli oma kilpailu, jossa tarvittiin kasvien, mausteiden ja vanhojen työkalujen tuntemusta, sekä ongen päässä olevan "kalan" painon arvaamista. Lapsilla oli

oma kilpailu, jossa piti arvata ja vähän tietääkin Ruotsin asioista. **Ulrika** ja hänen poikaystävänsä **Magnus** olivat suunnitelleet ja rakentaneet kilpailun pihamaalle rastien muodossa. Kilpailun jälkeen ruoka maistui. **Richard**, **Ulrika**, **Magnus** ja **Susanne** olivat valmistaneet ja kattaneet runsaan aterian toisten retkeillessä.

Varsinainen johtokunnan kokous aloitettiin Karjalaisen laululla. Jakokunnan isäntä **Yrjö S. Kaasalainen** avasi kokouksen, joita oli pidetty lähtien vuodesta 1947. Puheenjohtajaksi valittiin **Turkka Liljeblad** ja sihteeriksi **Pirjo Kiiala**. Käsiteltiin esityslistalla olleet asiat. Isäntänä jatkaa **Yrjö S. Kaasalainen** ja varaisäntänä **Pertti Pohjolainen**. Seuraava kokoon-tuminen suunniteltiin pidettäväksi Keikyän seurakuntatalolla. Kokouksen päätteeksi jaettiin kilpailujen palkinnot. Aikuisten sarjassa kolme parasta olivat: 1. Riitta Punto, 2. Oili Liljeblad ja 3. Varpu Kinnari.

Lasten kilpailujen järjestys: 1. Petra Hurme, 2. Katariina Kalliomäki, 3. Aina Kiiala, 4. Onni-Matti Kiiala, 5. Erika Hurme, 6. Emilia Kalliomäki, 7. Justiina Korkeakoski.

Lasten toivomus uintiretkestä toteutui bussilla läheiselle hiekkarannalle. Valitettavasti kylmä tuuli haittasi niin, että uiminen jäi varpaiden kastelemiseksi merivedessä ja simpukan kuorien keräämiseksi matkamuistoiksi. Kokoonnuimme vielä Hantellin kodin lähellä olevaan Kala- ja Venesatamaan iltaa viettämään grillimakkaroiden ja kahvin kera. Lapset olivat harjoitelleet yhdessä laulun (Maailmalla on niin monta ihmeellistä asiaa), joka tämänkin matkan aikana on todettu. Lopuksi lauloimme **Kyllikin** toivomuksesta laulun "On maista kaikista sittenkin", jonka jälkeen kiitimme isäntäväkeä ja lähdimme majapaikkaamme yöpymään.

Aamulla **Kyllikki** ja **Richard** tulivat vielä hyvästelemään matkalaiset kotimatalle kohti Tukholmaa. Kolmårdenin eläintarhan kohdalla oli vielä pysähdys, ja varsinkin lasten odottama safarikierros oli jännittävä kokemus. Bussin ikkunasta nähtiin erilaisia villieläimiä luonnossa, pikku kiraffi emonsa kanssa ihan muutaman metrin päästä. Tukholmasta matka jatkui laivalla Turkuun ja sieltä bussilla kotia kohden.

Matkamme onnistui erinomaisesti, ilmatkin suosi-

Jakokunnan matkalaiset yhteiskuvassa Hantellien pihassa Suomen lipun alla.

Kokouksessa oli mukana nuorempaakin väkeä.

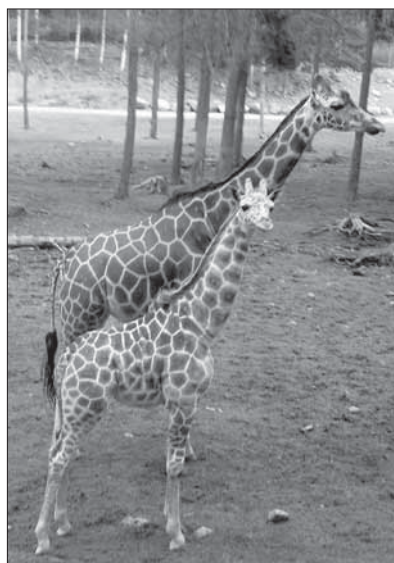
vat meitä. Erikoisesti kiitokset ansaitsevat isäntämme **Yrjö** matkanjohtajana ja varaisäntä **Pertti** bussinkuljettajana, joka vei meitä turvallisesti koko matkan vaikeitakin mutkia ja mäkikiä. Kiitokset onnistumi-

sesta vielä **Grönhammarin** ja **Hantellin** perheille ja tavataan ensi kesänä Sastamalan Keikyässä.

Matkaa muisteli
OILI LILJEBLAD
o.s. **KINNARI**

Kyllikki ja **Richard** saattelemassa vieraansa kotimatalle.

Kolmårdenin eläintarhan asukkeja.

Kotikokin kertomaa

Perunakakkaran aika

Lapsuudestani muistan yhä edelleen karjalaisen äitini **Hilkan** tekemät perunakakarat, joiden kanssa joskus paistettiin sianlihaakin uunissa, että päästiin "tökki-mään" eli kastamaan perunakakaroita kuumaan lihalieemeen.

Pirkko Sallinen-Gimpl'n kiitetyn karjalaisen ruokaperinnekirjan mukaan perunakakarat kuuluivat tärkeänä osana syksyn kesteihin, joita pidettiin viljan- yms. sadonkorjuun ja eläinten syysteurastuksen aikaan. Samaa aikaan kuului mm. tappajaiskeitto, jonka ainekseen lihan lisäksi käytettiin sisäelimiä; sydäntä, maksaa ja munuaista, joskus keuhkojakin.

Pyöreä perunakakkara/piirakka tehdään ruistaikinakuoreen, rukiin sekaan lisätään vähän vehnäjauhoja, jollei sitten halua pelkästään käyttää kaupasta valmiina saatavaa ruissihtijauhoa.

Kuoritaikina tehdään em. mainitun kirjan mukaan seuraavasti: 2 dl vettä, 1 tl suolaa, 4,5 dl ruisjauhoja, 0,5 dl vehnäjauhoja. Tulee n. 20-25 keskikokoista piirakkaa.

Perunatäyte/sydän: tarvittava määrä muusia, jossa mukana kananmuna, maustettu suolalla ja voilla. Pyöreät piirakat rypytetään reunoiltaan, muusiosuus voidellaan munalla ja paistetaan jälkeä reunat/pohja voisulalla. -MRT

MITÄ TEILLÄ SYÖDÄÄN?

Kirjoita sinäkin ruokamuistoja, anna reseptejä ja uusia makuja Vpl. Pyhäjärvi-lehden lukijoille Kotikokin kertomaa -palstalla.

Matkakertomuksia tulossa vielä lisää lehteen

Pyhäjärvellä ja muualakin Karjalan kannaksella kesällä 2010 matkanneet ovat lähettäneet lehteemme juttuja, jotka kaikki eivät mahtuneet vielä tähän syyskuun numeroon.

Jutut ovat kuitenkin tallessa ja julkaistaan loppuvuoden kuluessa. Näin saamme syksyn pimeinä iltoinakin matkata mielessämme vanhoille sukujen kotiseuduille. KIITOS kirjoittajille!

- Toimitus

Kesäkodilla vietettiin saunailtaa elokuun helteessä

Kesäkodilla tapasivat toisensa mm. Inkeri Hiiri, Arja Hiiri, Anja Pärssinen, Eeva-Liisa Miikkola ja Kaarina Pärssinen. Kuva: Maija Luukkanen.

Mietittiin viime marraskuussa Vpl. Pyhäjärvi-seurassa, mitä toimintaa voisi tarjota seuran jäsenille loppukesästä. Ei voinut arvata, mitkä pitkään jatkuneet helteet hellisivät meitä jopa vielä elokuussa. Toimintasuunnitelmaan tällekin vuodelle ehdotettu laivaristeily Helsingin lähivesillä Iha-Länesin, jonka omistaja konnitsalaistaustainen, kyydillä pelotti. Jos sataa, kukaan ei tule. Myrskystä puhumattakaan. Kun oltiin elokuun 12. päivässä, kesäkuun lopulla alkaneet helteet vain jatkuivat. Olisi ollut mitä hienoin ilta merelle lähtöön.

Hyvä sää sopi kyllä mainiosti myös seuran saunailan toteuttamiseen. Karjalaiselle Kesäkodille Helsingin Laajasalon Jollakseen kokoontui tällä kertaa 15 osallistujaa. Monien tiedettiin viettävän vielä kesäpäiviä mökeilläään ja maalaisympäristössä ja niin ollen odotettua vähemmän väkeä tuli paikalle.

Saunomisen, hienosta kesäillasta nautiskelun ja kuulumisten vaihdon lisäksi oli ohjelmassa uunissa haudutellun hersryynhutun syönni, kahvittelua ja Karjalan matkakuvien katselua. Pärssisen sukuseuran viikkoa ennen saunailtaa to-

Kallioisella merenrannalla sijaitsevalta Kesäkodilta voi vuokrata veneitä ja lähteä vaikka kalaan, kuten juhannuksena Riitta Sainion (vas.) johdolla teimme. Kuva: Kaarina Pärssinen.

teutuneelta matkalta nähtiin joukko loppukesän myrskytuhojen kuvia, jotka herättivät vilkasta keskustelua.

Myrskytuhoista kerätään tietoa

Näiden kuvien virittämänä onkin ehdotettu, että tietoja Pyhäjärveltä koottaisiin kyläkunnittain siitä, mitä vaurioita myrskyt aiheuttivat kotiseudullamme.

Loppukesästä ja syksyn alettua kotiseutumatkkoilla olleet voisivat kertoa havainnoistaan. Tietoja voi välittää esimerkiksi Kauko Hinkkaselle: kauko.hinkkanen@elisanet.fi tai allekirjoittaneelle.

Jos tietoja kertyy, välitämme ne lehden palstoilla.

Tältä kesäkaudelta Karjalaisten Kesäkoti on jo sulkeutunut. Ensi vuoden aukioloihin ja toimintaan tässä pikkuparatiisiksiin puitteitaan kehutussa paikassa palataan lehden palstoilla myöhemmin.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran toiminnassa on edessä syyskokous, joka pidetään sunnuntaina 7.11.2010 klo 13.00 Laatokka-salissa Karjalatalolla. Tarkemmin seuraavassa lehdessä.

KAARINA PÄRSSINEN
kaarinaparssinen@gmail.com
040-5193 036

Laatokan puolustajat koolla Ilomantsin maisemissa

Laatokan puolustuksen perinneyhdistys kokoontui Ilomantsissa 13.8.2010 - 15.8.2010. Lauantaina oli opastettu retki Ilomantsin maisemissa. Laatokan veteraanit, heidän omaisensa ja ystävänsä sekä Laatokan puolustuksen kalliista perinnöstä kiinnostuneet tustustuivat mm. raudanvalmistuksen historiaan, saattamuseoon, sotahistoriallisiin näyttelyihin sekä taistelupaikkoihin, joiden joukossa olivat maisemat, joissa käytiin vuoden 1944 torjuntavoittotaistelut. Lisäksi oli hiljentymisen Hattuväärän tsasounassa ja käynti Parppeinvaaran Runokylässä, Runopirtissä ja Rajakenraalin majan uusuissa näyttelyissä.

Sunnuntain ohjelmassa oli yhdistyksen vuosikokous ja Joensuussa ennen kotimatkaa kunniakäynti ja seppeleenlasku Korpisoturi-monumentilla.

Pääskynpesässä pidetysä vuosikokouksessa perinneyhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin edelleen **Erkki Marttila** Turusta. Varapuheenjohtajana jatkaa Seppo Vainikka Imatralta.

Muut johtokunnan jäsenet ovat: **Tuure Matikainen** (Riihimäki), **Ilpo Kaislaniemi** (Turku), **Erkki Ristolainen** (Turku) ja sihteeri rahastonhoitaja **Raili Jantunen** (Helsinki).

PAULA PENTTILÄ

Tilaa Pyhäjärvi-lehti omaksi, ystävälle tai sukulaiselle lahjaksi p. 040 730 2622

Nii uon kylläjne jott en vaihtais vatsajain Touvila hovviin. (Sananparsi Sakkolasta)

KOALJ o ryssä ruokoa vaik kelpoa kel tahoja. (Räisälästä)

Vanhat palstat puhuvat

Vpl. Pyhäjärvi-lehti 50 vuotta sitten. Kooste: Reino Äikiä

Lauantaina syyskuun 24 päivänä

PYHÄJÄRVI

SORTANLAHTI

Elämää satamassa

V

Tässä yhteydessä on asiallista viitata niihin seikkoihin ja kertoa niistä miehistä, jotka osaltaan vilkastuttivat toimenpiteillään paikkakunnan työmahdollisuuksia. Tällöin on ensimmäisenä mainittava kauppias Tobias Vuohelainen, oikea vanhankansan suurliikemies, joka kävi kauppaa Pietarissa saakka, omisti useita vähittäiskauppoja pitäjässä sekä laivoja ja lotjia Laatokalla, joilla kuljetti talvisin hankkimiaan puutavaroita Venäjälle. Vaikka hän vakinaisesti asui Salitsanrannalla, niin hän silti oli varsin tuttu hahmo Sortanlahdessaikin, jossa hänellä olivat suuret puutavaravarastot ja laivojensa kotipaikka. Pääasiallisin vientiartikkeli oli hänellä n.s. schverok, nalikkahalko, jonka pituus oli yhdeksän verskaa. Koivurangat vedettiin talvella lastauspaikoille ulkorannoille ja Sortanlahden satama-alueelle, Konevitsan ja tullin tontille sekä Leppäniemeen, vastarannalla. Rangat olivat kolmen halon mittaisia, siis 27 verskaa, mutta pinon pituus ja korkeus, kupinkka, mielivaltainen. Niinpä olikin tullut tavaksi verrat Vuohelaisen antamaa mittakeppiä edellisen vuoden vastaavaan keppiin, koska näiden pituuden ero selvitettiin, olivatko edellisen vuoden kaupat olleet edulliset vai ei. Lisäksi vaadittiin pinoissa melkoinen ylikorkeus (kuivamiesvara). Keväisin halkojen sahaus tapahtui väellä ja voimalla, sillä suuret joukot paikallista väestöä ja muualtakin kerääntyivät näihin «kiuhuihin». Äkkiä siinä rangat katkottiin, halot pilkottiin ja pantiin pinoihin kuivumaan. Mutta aina oli kuitenkin joku sellainen, joka ei urakkaansa saanut valmiiksi toisten mukana, vaan jätti työnsä kesken ja siirtyi seuraavaan pirssiin taas urakoihin, koska saikin mukana oli hauskempi olla. Näitä rippeitä me sitten Risun Antonin kanssa mielellään siirrä kotinurkilla sahailimme, sillä niistä maksettiin vähän parempi palkka.

Kesällä sitten tapahtui lastausproomuihin pitkiä rukouslutoja, risteineen, pitkin niin valtavalla voimalla, että silloinkin piti olla kaksi lankkutieltä, menoa ja paluuta varten. Monilla ahaamilla lastajilla oli kahdet kottikärryt, patsakat, joista toiset aina olivat täytettävänä maissa. Täten hankintakin muodostui hyväksi, mutta kehollinen rasitus tietysti valtavaksi, mikä joskus voi jättää pysyväkin jälkiä. Lastaus avorannoilla oli ilmeistä riippuva, minkä johdosta työt

koetettiin saada nopeasti luistamaan ja usein tehtiin työtä läpi vuorokauden. Lotjat olivat eri suuruisia, mutta parhaimpiin mahtui noin 800 m³ halkoja, siis 25 rautatievaunulastia. Kun lotjat olivat eri mittaisia, niin kerrottiin herkkäuskoisille, että niitä rekennettiin Volgan rannoilla kilometrikaupalla ja sieltä sai käy ostamassa aluksia arssinoitain, jolloin sahattiin kullekin ostajalle haluamansa pituus. Kun lotja oli lastattu, selvitettiin tullimuodollisuudet, ja niin lähti hinaaja viemään kallista lastia yli vaaranalaisen Laatokan kohti Pietaria, jossa nalikat tekivät hyvin kauppansa ja mistä yksinkertaisempikin sai aavistuksen, kun seuraavana keväänä vertaili Vuohelaisen antamaa mittakeppiä entiseen. Paikkakunnalla hakattiin Nikolain-rautatie-tietä varten ratapölkkyjä ja liipettejä (kaksoispölkkyjä). Niitäkin valmistutti Vuohelainen ja lisäksi pietarilainen puutavaraliike Lurje-Pomernin, jonka edustajat asuivat ympäri vuoden Sortanlahdessa (Otrinski, Gourevitz).

Noihin aikoihin oli ruisjauhon kauppa parhaimpiin kaupankäyntikohteisiin kuuluva. Kun syksyllä osti viidellä ruplalla säkin, niin helposti keväällä sai kahdeksan. Jo tuhannen säkin kaupalla täten pääsi hyvään ansiotuloon. Sortanlahden kautta kulki tällaista kauppatavaraa, johonka lisäksi kuului vehnäjauboa, sokeri ja ryyini, melkoiset määrät. Vienti käsitti puutavaran lisäksi voitaa, smetanaa (hapanta kermaa), mettä, riisiä ja kalaa, jota vietiin sekä keuhkakultatavaran elävänä purjesumpuissa että paikkakunnalla pyydystettyä. Kaloista pääosa oli lohta ja nieriää, syksyisin myös siikaa ja riäpyä. Kuore ei noussut virtaavien vesien puuttuessa näille rantamille, mutta esim. Taipaleesta vietiin kuivattuja kuoreita (norssi, kurvi) paastokalaksi Venäjälle suuret määrät, samoin, kuin talvisin hevosilla tuoreena eri järvistä nuotalla saatua. Muikku ei Pietarissa ollut haluttu eikä sitä kesällä pilaantumisaaravan vuoksi voitokkaan lähetetty. Kerran muistan Vassan (Vasili Jermolajeff) lähettäneen Sortanlahdesta laivasiltojen välillä nuotalla saamansa valtovan kiiskisaaliin Pietariin. Oli lastatessa särkynyt smetanatrittelit ja hapan kerma houkutteli suuret kiiskilaumat ilonpitoon, mikä päättyi tuhansien kodalta — nuotanperään. Kun tässä on ryhdytty kertoilemaan kalajuttuja, niin kerronpa erään tapauksen, joka osoittaa Laatokan

Perheenne tä!

Keltiössä ja kylpyhuonee heenne viihdy — kounistaka jalkaa nämä huoneetilat! **PESTO semigloss on — pu** — täysin pesunkestävä — t vellä ja telata — erittäin so eteisiin, porraskäytäviin yms **Huomatkaa edulliset ohj me: 1 litran astia 620:- 1.480:-** **Pyytäkää kauppiailtanne lehtinen ja PESTO värisävy väkseenne.**

— maan suurin alalase

oikullisuuden. Majakanvartija Aleksanteri Risu oli eräänä aamuyönä scudellut Yläpäähän ja noutanut nuottamiehiltä sieltä korillisen muikkuja siinan syötiksi. Sitten hän ja laivuri Jussi Hovi maivottivat kourut, joita oli 800 (siinä olivat omat ja naapurien vehkeet) ja laskivat suurin toivein pyydöksensä järveen Konevitsan korkeudelle. Seuraavina päivinä oli kova myrsky ja siima joutui olemaan vedessä kolme vuorokautta. Ja saalis! Arvatkaapas! Yhtään syötävää kalaa ei tullut vaivojen palkaksi. Näinkin saattoi käydä Laatokalla kalastellessa.

Viihdekälastusta ei juuri paljoa harrastettu ja ammatikseen kalastavia perheitäkin oli vain yksi, edellä mainittu Vasili Jermolajeff, jonka apuna olivat kolme poikaansa. Kalastus Laatokalla oli suuritoista, pyydyskallia ja saalis joiakin vuosina heikko.

Vaikka seudulla olikin paljon synkkiä metsiä, ei niissä ollut riistaa saottavammia. Metsäläntuja, jäniksä ja oravia tapasi syksyisin metsästysmatkoilla, mutta hirviä ei ollut ollenkaan ja kettukantakin oli varsin heikko. Näin ollen ei ammattimainen metsästy voinut tulla kysymykseen, mutta sunnuntaimetsästäjiä sen sijaan oli useita. Näistä on mainittava Juho Rampa, jonka kanssa paljon metsästelä ja usein ihailin hänen ainomaista ampumataitoaan. Myöskin Heikki Häsin kanssa kuljimme paljon yksissä ja ampumamme jänismäärä hipoi syksyisin puolta sataa. Sortanlahden ympäristössä tapasi hilleriä (tunnettiin Pyhäjärvellä lahokkaan nimellä) ja saukkoa, sekä Lohijoen puolella käväisi joskus ilves. Syksyisin ammuttiin suuret määrät muuttotouhussa olevia alleja.

Yrjö Ritvola
(Jatkuu)

Vpl. Pyhäjärvi-lehti 25 vuotta sitten

Perjantaina syyskuun 27. p:nä

VPL. PYHÄJÄRVI

Karjalaiset luottavat perinteen säilymiseen Huittisissa

Huittisten Karjalaiset ry vietti 40-vuotisjuhlansa lähes 300 vieraan voimin Lauttakylän Lukiolla 15. 09. -85.

Seuran puheenjohtaja Leino Rouvinen lausui juhlaavert tervetulleiksi. Puheessaan hän esitteli seuran toimintaa neljän vuosikymmenen ajalta. Toiminta yhdistyksessämme on ollut vilkasta varsinkin yhdistyksen alkuaikoina, jolloin toiminnan pääpaino oli taloudellisten kysymysten hoitamisessa. Mutta toiminta on myös vilkasta tänään, jolloin tärkein tehtävämme on karjalaisen perinteen säilyttämisessä ja siirtämisessä nuorisolle totesi Rouvinen.

Juhlapuheen piti Huittisten kaupunginjohtaja Kauko Heuru, joka lämmihenkisessä puhe-

saan käsitteli siirtoväen sijoittumisen vaikeuksia uusille asuinajoille. Hän totesi mm. Huittisissa olleen parhaimmillaan yli 1200 siirtoväkeen kuuluvaa henkilöä näistä valtaosa Vpl. Pyhäjärveltä lähtöisin olevaa väestöä. Vastaanotto oli hyvinkin vaihtelevaista sillä ennakkoasenteet muuttajia kohtaan olivat usein jopa nurinkurisia totesi Heuru. Olosuhteisiin katsoen valtava muuttoliike onnistui hyvin. Huittinen ei olisi tänä päivänä sitä mitä se nyt on ilman karjalaista siirtoväkeä. Karjalaisten panos kunnallisissa luottamustoimisissa on ollut varsin merkittävä. Useilla aloilla karjalaiset ovat olleet eturivin suunnannäyttäjiä. Kaupunginjohtaja Heuru korosti karjalaisen perinteen vaalimisen tärkeyttä. Hän totesi, että karjalaisen väestön henkiset saavutukset ovat olleet niin mittavat, ettemme osaa vielä nykyäänäkään niitä kylliksi arvostaa ja kunnioittaa.

Karjalan Liiton ja Satakunnan piirin tervehdyksen juhlaan toi piirin puheenjohtaja koulunjohtaja Juhani Kaatonen. Hän jakoi myös ansiomerkit ansioituille

yhdistyksen jäsenille. Karjalan Liiton myöntämät hopeiset ansiomerkit ojennettiin: Leino Rouvisele, Saara Äikiälle, Vilho Viskarille, Taina Pärssiselle, Tauno Kiurulle, Tauno Hongistolle ja Irja Kuloselle. Karjalan Liiton Satakunnan piirin myöntämät pronssiset ansiomerkit luovutettiin: Hilka Hiirelle, Matti Kuloselle, Olga Luhtakalle, Elli Marjamäelle, Pertti Savolaiselle, Helvi Äikiälle ja Reino Äikiälle.

Ohjelmassa oli lisäksi Huittisten Musiikkiopiston orkesterin musiikkiesityksiä, johtajana Åke Rengvist. Kokemäen Vunukoitten tanhuesityksiä. Toimi Tuppurainen Urjalasta soitti kannella ja Auli Airas-Laitila esitti lausuntaa. Lopettajaisanat lausui Reino Äikiä. Tilaisuus aloitettiin Karjalaisen laululla ja päätettiin Satakunnan lauluun. Juhlivan seuran toimesta suoritettiin ennen jumalanpalvelusta kunniakäynti Karjalajääneiden vainajien muistomerkille ja karjalaisväestö osallistui runsa joukoin myös jumalanpalvelukseen.

Kesä 2010 oli moukarinheittäjä Tuomas Seppäselle täysi kymppi

Vpl Pyhäjärveltä kotoisin olevalle **Onni Seppäsen** (Keikyä) pojanpojalle, uihelija **Tuomas Seppäselle** (24 v.) kesä noin vuoden kestäneen loukkaantumiskierteen jälkeen oli täysi kymppi.

Porissa asuvan **Markku ja Hannele Seppäsen** poika Tuomas ”murtautui” kansalliseen ja kansainväliseen tietoisuuteen voittamalla kansainvälisen Salpausselän suvi-iltakilpailun ja kiskaisemalla miesten moukarin ennätyslukemikseen 74,60 m. Tämä viimeisellä heitolla ja hetkellä tapahtunut heitto vei Tuomaksen ensimmäistä kertaa aikuisten EM-kisoihin Barcelonaan.

SM-kisojen hopeamitalisti kelpasi hymyillä.

Itse EM-kisat olivat huikea elämys Tuomakselle, vaikka lopputulos (15.) ei häntä aivan tyydyttänyt. Ennen kisoja Tuomaksen sijoitus EM-tilastoissa oli 35. SUL:n johtaja **Jarmo Mäkelä** kertoi kisojen loppuyhteenvedossa Tuomaksen kuuluvan EM-kisoissa onnistujien joukkoon.

Viikko EM-kisojen jälkeen kilpailtiin Suomen mestaruuksista Kalevan kisoissa Kajaanissa. Tuomas laitto ahtaalle 13. kertaisen moukarinheiton Suomen mestarin **Olli-Pekka**

Karjalaisen. Tuomas paransi toistamiseen kesän aikana ennätystään lukemiin 74,73 m. SM-hopeamitali oli Tuomakselle 1. aikuisten sarjassa, Suomen mestaruus jäi 47 cm päähän.

Kesän saavutusten ansiosta Tuomas pääsi ensimmäistä kertaa taistelemaan Suomen värien puolesta Suomi – Ruotsi -maaotteluun Helsingin olympiastadionille. Ensi esiintyminen olympiastadionilla onnistui yleisön ”pauhusta” huolimatta hienosti. Tuomas kukisti tilastoissa paremman ruotsalaisen **Matias**

Jonssin sekä EM-finalistin ja varmisti Suomelle kolmoisvoiton tuloksella 74,11 m.

Tästä on hyvä jatkaa kohti seuraavaa kautta ja erityisesti kohti vuoden 2012 Helsingin EM-kisoja sekä Lontoon olympiakisoja. Rakennusinsinööriksi opiskeleva Tuomas aikoo ponnistaa tosissaan urheiluun seuraavat vuodet. Tuomas haluaa kiittää vielä Vpl Pyhäjärvi-Säätiön tuesta!

Urheiluterveisin

MARKKU
SEPPÄNEN

Tuomas tutustumassa Barcelonan heittopaikkaan.

Rantakylään saatiin vesikauhu Goltzien kartanon koirasta

Oli vuosi 1916 kesä. Rantakylään tuli vieras koira. Koira näki laiumella **Antti Hyttiäisen** neljä lehmää ja puri niistä kolmea. Sitten koira näki laiumella **Jooseppi Torkkelin** hevosen, ja puri sitä. Sitten koira meni **Heikki Hyvösen** pihalle, missä oli Hyvösen lehmä, ja puri sitäkin.

Hyvösen pihassa oli myös **Simo Äikiän** 8-vuotias **Tommi**-niminen poika, jota häntäkin koira puri. Sitten Heikki Hyvönen sai koiran kiinni Hyvösen tuvassa ja tappoi koiran ja hautasi sen.

Siihen aikaan kunnan asioista päätti kuntakokous. Jooseppi Torkkeli sattui menemään kirkolle ja kuuli, että nyt on kuntakokous. Jooseppiä kiinnosti, mitä siellä päätetään ja niin hän meni kuuntelemaan. Ko-

kouksessa Jooseppi joutui nimismiehen luokse. Nimismies ei tuntenut Jooseppiä, vaan kysyi, mistä olet ja kuka olet? Jooseppi kertoi olevansa Rantakylästä. Nimismies jatkoi kysymisen, mitä Rantakylään kuuluu. Jooseppi kertoi silloin ihmeellisesti koirasta.

Nimismies sanoi, että siinä on ollut vesikauhu, ja sinne on heti kutsuttava eläinlääkäri. Jooseppi sanoi, että eläinlääkäriin käynti maksaa – kuka maksaa? Nimismies sanoi, että jos siinä koirassa oli vesikauhu, niin sitten valtio maksaa. Mutta jos koira oli terve, niin se maksaa, joka eläinlääkäriin hakee.

Kun Jooseppi tuli kirkolta kotia, hän meni **Tuomas Leppäsen** puheille ja kertoi Tuomaalle, mitä nimismies oli sanonut. Tuomas Leppänen oli Tommi

Äikiän isoisä, ja Tuomas kehotti heti Jooseppiä hakemaan lääkäriin; jos se pitää maksaa, niin Tuomas maksaa.

Jooseppi lähti Käkisalasta hakemaan lääkäriä. Kun Rantakylään levisi tieto, että Jooseppi hakee eläinlääkäriä, niin kaikki sanoivat, että se Jooseppi on ihan hullu. Onhan niitä äkäisiä koiria ollut koko maailman ajan ja ne on tapettu ja haudattu, sillä siisti.

Kun eläinlääkäri tuli, hän otti koirasta pään ja vähän sisuksia ja lähti. Sitten neljän päivän päästä lääkäri tuli omalla kyydillä ja sanoi, että eläimet on heti eristettävä ja poika on heti vietävä Pietariin. Suomes-

se ei silloin vielä niin tunnettu vesikauhua. Tuomas Leppänen lähti Tommi-pojan kanssa Pietariin. Tuomas oli Pietarissa pojan kanssa noin kaksi viikkoa, sitten poika kuoli. Tuomas toi Tommin ruumiin arkussa Pyhäjärvelle.

Eläimet kuolivat noin kahden, kolmen viikon ajalla puremisesta. Antti Hyttiäiseltä kuoli kaksi lehmää, Heikki Hyvöselä yksi lehmä ja Jooseppi Torkkelilta yksi hevonen.

Kävi selväksi, että koira oli Salitsanrannalta **Goltzin** perheen koira. Goltzit myösivät, että kävivät äskettäin Pietarissa ja heillä oli se koira mukana. Ehkä on mahdollista, että koira oli saanut sieltä tartunnan.

TAUNO TORKKELI
Jooseppi Torkkelin poika Hyvinkäältä

TAPAHTUMAKALENTERI

Tampereen Seudun Vpl Pyhäjärvisseuran lokakuun tarinatuokio on ke 6.10.2010 klo 13 Koulukatu 12 Tampere. Arpajaiset ym. ohjelmaa. Tervetuloa!

Lahden seudun Vpl Pyhäjärvisseura kokoontuu perinteiseen kuukausitapaamiseen Lahdessa Ravintola Wanhassa Herrassa torstaina 07.10.2010 klo 13. Osoite on Laaksokatu 17. Ohjelmassa tuoreita Pyhäjärven kuulumisia. Tervetuloa!

Suvannon seudun sukututkimuspiiriin syksyn avauskokous pidetään Karjala-talolla, Käpylänkuja 1, Helsingissä lauantaina 25.09.2010. Tervetuloa kaikki sukututkimuksesta kiinnostuneet.

Vpl. Pyhäjärvi-seuran syyskokous su 7.11.2010 klo 13.00 Laatokka-salissa Karjalatalolla.

UUDET PYHÄJÄRVI-SÄÄTIÖN KOTISIVUT

löytyvät osoitteesta:

www.karjalanliitto.fi/vplpyhajarvisaatio

Vanhjoja sivuja ei enää päivitetä.
Sivujen päivittämisestä yhteydenotot
säätiön asiamies Pirjo Kiiala.

Mistä löydän hyvän lahjan?

Tässä vihje: Hanki kirjapain **Kaunisti Vpl Pyhäjärveä**. osat I ja II.
Yhteensä 736 sivua ja 1750 kuvaa. Koko A4.
Hinta vain 95 euroa + läh. kulut. Lisätietoja ja tilaukset:
larjava@gmail.com tai 050 3425027
Saatavana myös johtokunnan jäseniltä ilman läh. kuluja

Pyhäjärvi-lehden seuraava numero ilmestyy
lokakuussakuussa, aineistot toimitukseen
VIIMEISTÄÄN pe 8.10. 2010 mennessä.

vpl. **Pyhäjärvi**

Julkaisija: Vpl. Pyhäjärvi-Säätiö

VPL.PYHÄJÄRVI-
SÄÄTIÖ

Päätoimittaja:
Marjo Ristilä-Toikka
Rautasementtie 375
37570 Lempäälä
puh. 040 730 2622 tai
03-3748 448
marjo.ristila-toikka@kolumbus.fi

Toimitusneuvosto:
Juhani Forsberg, Marja Härmä, Yrjö S. Kaasalainen, Pirjo Kiiala, Antero Pärssinen, Salme Rintala ja Marjo Ristilä-Toikka.

Sivunvalmistus:
Marjo Ristilä-Toikka

Tilaukset, jakeluhäiriöt ja osoitteenmuutokset:
Toimitus, päätoimittaja Rautasementtie, Lempäälä kts. yhteystiedot vierestä

Vpl. Pyhäjärvi-Säätiön asiamies
Pirjo Kiiala
Lamminkankaantie 12
33420 Tampere
puh. 044-2815047
pirjo.kiiala@luukku.com

Painopaikka:
Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki

Tilaushinnat: koti- ja ulkomaat 25 euroa/vsk.
Ilmoitushinnat (pmm): kuolinilmoitukset.....0,70 e
tekstissä.....0,80 e
pienin ilmoitus.....20 e
Hintoihin lisätään alv. 23%